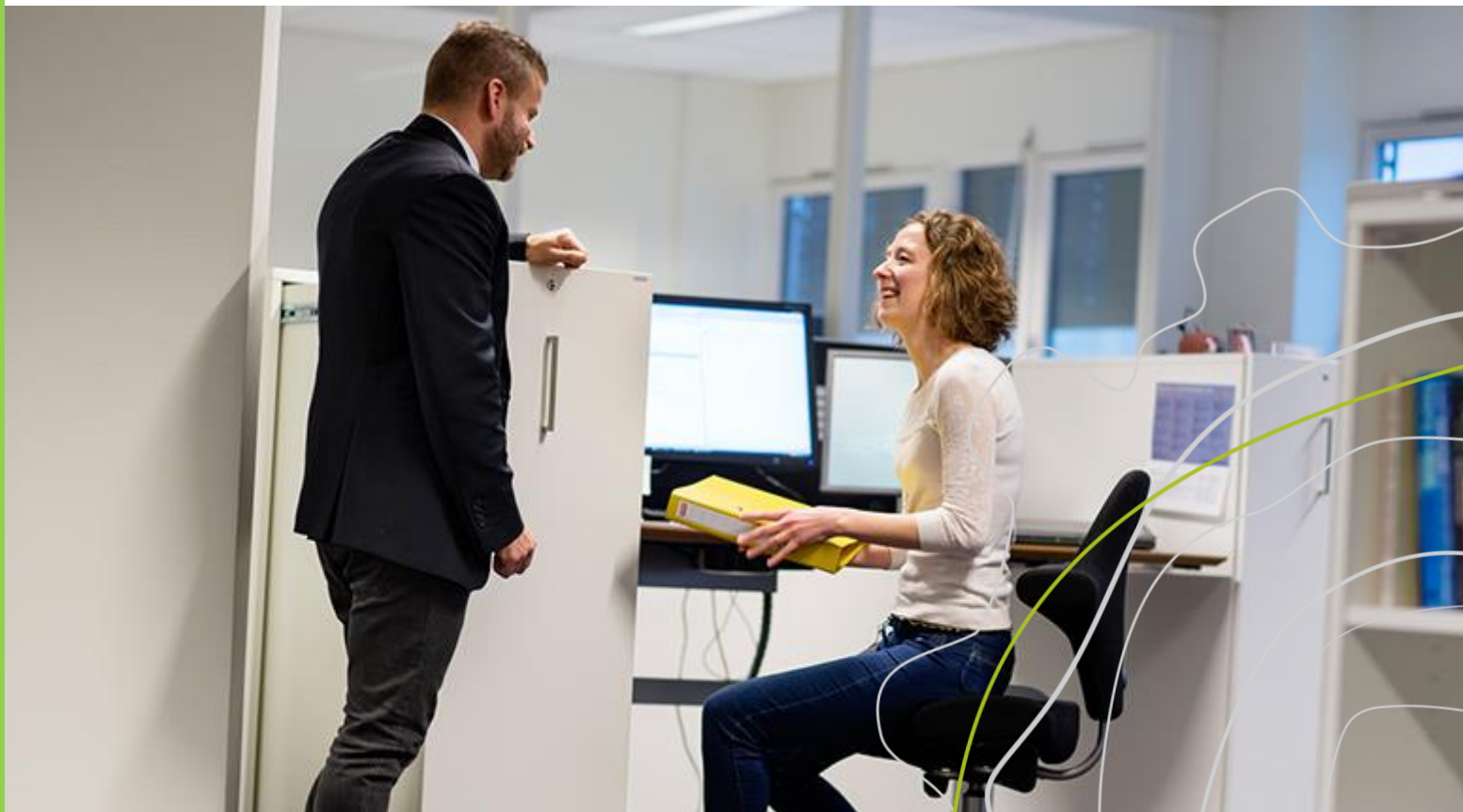

Årsrapport 2015

Gjør ideer til verdier

Viktige hendelser i 2015

- Rekord i antall varemerkesøknader fra norske søkere
- Velgekte.no: nytt nettsted i kampen mot piratkopiering og varemerkeforfalskning
- Iprhjelp.no: nytt nettsted med nyttig informasjon og praktiske verktøy
- Endringer i språkkrav: nå mulig å få patentsøknaden behandlet på engelsk
- Prosjektet «Kunden viser vei» skal forbedre Patentstyrets søknadsprosesser
- Pilotdrift av e-betaling for design- og varemerkefornyelser og årsavgifter for patent
- Rekordhøy etterspørsel etter kurs og foredrag om immaterielle rettigheter
- Strømming av frokostmøter: nytt tiltak for å nå flere
- IPR-modenhet i norsk næringsliv måles for første gang

Varemerke

Søknader:	16 630
Registrert:	13 541
Fornyelser:	10 320
I kraft:	214 449

Patent

Søknader:	1 805
Godkjent:	1 449
Validerte europeiske patenter:	3 341
I kraft:	23 350

Design

Søknader:	1 214
Registrert:	1 089
Fornyelser:	818
I kraft:	8 978

Innhold

1 Leders beretning	4
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
3. Årets aktiviteter og resultater	13
Delmål 1 Flere gode rettigheter	17
Delmål 2 Bedre bruk av immaterielle verdier	24
Oppfølging av stortingsmeldingen om immaterielle verdier og rettigheter	31
EPO, WIPO, EFTA og OHIM	33
Nordisk Patentinstitut, NPI	34
Andre områder Patentstyret har ansvar for	37
4. Styling og kontroll	38
5. Vurdering av framtidsutsikter	40
6. Årsregnskap	42
Vedlegg 1 – Rapportering iht. aktivitets- og redegjørelsesplikt	51

Hva er immaterielle rettigheter, IPR?

Immaterielle rettigheter (Intellectual Property Rights) er en samlebetegnelse for blant annet patent-, varemerke- og designretten, planteforedlerretten, retten til foretaksnavn, opphavsretten og retten til kretsmønstre for integrerte kretser. Immaterielle rettigheter gir innehaveren enerett til utnyttelse.

Industrielle rettigheter omfatter kun patent-, varemerke- og designbeskyttelse.

WIPO

World Intellectual Property Organization (WIPO) er en av FNs spesialorganisasjoner, og har som hovedoppgave å fremme utviklingen av immaterielle rettigheter globalt.

WIPO har 188 medlemsland og har hovedsete i Genève.

1 Leders beretning

Året 2015 var et godt år for Patentstyret. Vi har nådd målene som var avtalt med eierne våre, og i all hovedsak også våre egne ambisjoner om å utvikle virksomheten videre. Vi opplevde en økning både i antall søknader og fornyelser av industrielle rettigheter. Dette ga høyere inntekter enn budsjettert, samtidig som vi hadde god kostnadskontroll gjennom året.

Nytt mål- og resultatstyringssystem (MRS)

I 2015 tok vi i bruk et nytt mål- og resultatstyringssystem. Vårt nye hovedmål er å bidra til «*Større bedrifts og samfunnsøkonomisk lønnsomhet fra immaterielle verdier*». For å nå hovedmålet er det definert to delmål:

- *Flere gode rettigheter*
- *Bedre bruk av immaterielle verdier*

Vi har egne styringsparametere og rapporteringskrav for de nye målene. I tillegg til MRS-målene har Patentstyrets arbeid vært styrt av våre tre prioriteringer: *kundeorientering, effektivitet og kompetanse*.

Delmål 1: Flere gode rettigheter

I 2015 har vi arbeidet for at søknadsbehandlingen vår oppfyller kravene til effektivitet, kvalitet og kundetilfredshet. Kundeundersøkelsen viser at kundene er godt fornøyd med tjenestene våre og at vi dekker deres behov gjennom søknadsbehandlingen. Kvalitetsmålinger viser at søknadsbehandlingen oppfyller kravene til konsistens, riktighet og riktig tid. Derved bidrar vi til at rettighetene kan håndheves bedre og utnyttes på en god måte, noe som gir større verdi for rettighetseierne. Det er likevel rettighetseiers kompetanse og valg som avgjør hvordan rettighetene skaper kommersiell verdi.

Patentstyret oppfyller i stor grad våre egne mål for saksbehandlingstid. Vi iverksatte allikevel ekstra tiltak i 2015 for å redusere behandlingstiden for patentsøknader med for lang behandlingstid. Vi har i løpet av året fått avgjort mange av de eldste patentsøknadene og tiltakene vil følges opp i 2016.

Effektiv søknadsbehandling innebærer også riktig ressursbruk for å oppnå riktig kvalitet. I 2015 hadde vi fortsatt høy produksjon, samtidig som antall årsverk ble redusert gjennom naturlig avgang. Dette fikk vi til blant annet ved å ta i bruk mer effektive prosesser og flere gode IT-løsninger. Vi tok også i bruk et nytt tidsregistrerings-system for alle ansatte. Det vil gi oss bedre styring av ressursbruken internt. Vi innførte i tillegg en ny kommunikasjonsløsning som øker tilgjengeligheten og som åpner for mer effektiv samhandling både internt og med kundene våre.

Fra 1. januar 2015 kan europeiske patenter som skal gjøres gjeldende i Norge, leveres på engelsk. Det samme er tilfelle for nye søknader om patent i Norge. Reduserte krav til oversettelse til norsk betyr både en forenkling og en besparelse for søkerne, men gjør på kort sikt Patentstyrets søknadsbehandling mer krevende. De nye ordningene brukes allerede i stor grad, og både flertallet av europeiske patenter og nye patentsøknader leveres nå på engelsk.

I 2015 startet vi prosjektet «Kunden viser vei», som skal bidra til å gjøre søknadsprosessene våre mer effektive og kundevennlige. Vi lanserte første fase av e-betalingsløsningen for fornyelser av varemerker og årsavgift for patent, og forbereder i tillegg en e-betalingsløsning for søknadsgebyr via Altinn. Vi har sist, men ikke minst satt i gang prosjektet «Kundedrevet førstelinjetjeneste», som har som mål å bedre kundeveiledningen for de ca. 8 000 kundene som tar kontakt med oss årlig. Disse prosjektene vil i årene fremover øke brukervennligheten for kundene våre og effektivisere arbeidet hos oss. Vi vil samtidig bruke disse prosjektene til å se på hvordan vi best kan organisere Patentstyrets virksomhet i fremtiden.

Delmål 2 Bedre bruk av immaterielle verdier

Målet vårt er at norske bedrifter skal ha tilstrekkelig kunnskap og bevissthet om riktig bruk av sine immaterielle verdier. Patentstyret har et spesielt ansvar for kompetanseoverføring om immaterielle rettigheter til næringslivet. Denne kompetansen skal

gjøre virksomhetene i stand til å foreta bevisste og gode valg som sikrer lønnsomheten fra deres immaterielle verdier, og dermed støtte innovasjonsinnsatsen. Vi har målt høy kundetilfredshet hos brukerne av våre informasjons- og veiledningstjenester. De opplever at den kunnskapen de får, er relevant og verdifull for virksomheten deres. Stadig flere etterspør kompetansen vår, både næringslivet, innovasjonsmiljøer, universiteter og høyskoler. Omfanget av informasjons- og veiledningsarbeidet var på samme nivå som i 2014. Samtidig effektiviserte vi arbeidet og nådde flere deltakere med bruk av mindre ressurser. Ellers er [Patentstyrets nettsider](#) fortsatt den klart viktigste informasjonskanalen med mer enn 270 000 besøk i 2015.

Som en del av informasjonsarbeidet lanserte vi i mars 2015 [velgekte.no](#) sammen med Toll og Kulturdepartementet. Dette er et nettsted rettet mot piratkopiering og varemerkeforfalskning. Patentstyret har både ledet utviklingen av nettstedet, og også etablert og driftet et tilhørende myndighetsnettverk med andre offentlige aktører.

Et annet nytt informasjonsverktøy er [iprhjelp.no](#), et nytt lavterskeltilbud som skal hjelpe bedrifter med å vurdere behovet for å sikre immaterielle verdier. Nettstedet som ble lansert i mars 2015, er utviklet i samarbeid med Innovasjon Norge.

Det er et mål at innsatsen for «*Bedre bruk av immaterielle verdier*» etter hvert skal øke IPR-modenheten i relevante deler av norsk næringsliv. IPR-modenhet er krevende å måle, men Patentstyret gjennomførte i 2015 en undersøkelse om IPR-modenheten i norsk næringsliv. Resultatet bekreftet tidligere funn, at det er store forskjeller mellom ulike deler av næringslivet og at kompetansenivået er høyest i bedrifter med FoU-aktivitet og eksportvirksomhet. Samtidig mottar vi et økende antall søknader og vi ser at patenter og varemerker opprettholdes stadig lengre, tegn som kan tyde på en økende IPR-modenhet hos våre brukere.

Nordisk Patentinstitut

Norge er sammen med Danmark og Island partnere i Nordisk Patentinstitut, [NPI](#). Arbeidet Patentstyret utfører for NPI omfatter både internasjonal patentering gjennom PCT-systemet og forundersøkelser for utenlandsk næringsliv. NPI gir derfor Patentstyret både ekstra oppgaver og viktig fag- og markedskompetanse. Aktiviteten i NPI var i fjor på nivå med 2014, men lavere enn våre egne ambisjoner, noe som krever ekstra oppfølging i 2016.

Ressursbruk

Den samlede ressursbruken var i 2015 noe høyere enn budsjettert ved årets begynnelse. Den økte søknadsinngangen krevde ekstra innsats, noe som var mulig gjennom merinntekter vi hadde i 2015. Min vurdering er at Patentstyret har hatt en god utnyttelse av tilgjengelige ressurser i 2015, både menneskelige og økonomiske. Vi har håndtert økt søknadsinngang på en god måte, oppnådd god kundetilfredshet og samtidig tatt flere initiativ som vil bidra til økt effektivitet og kundetilfredshet i årene som kommer.

Forventninger for 2016

2016 blir et mer krevende år for Patentstyret, fordi vi får økt ressursbehov som følge av flere søknader i 2015. Dette kan bety at vi i 2016 må redusere innsatsen for «*Bedre bruk av immaterielle verdier*», som igjen gjør næringslivet dårligere rustet til å utnytte sine immaterielle verdier. Jeg er likevel overbevist om at vi også i 2016 vil levere gode tjenester til brukerne våre, oppfylle målene gitt av eierne våre og samtidig fortsette å være en attraktiv arbeidsgiver.

Oslo, 4. mars 2016

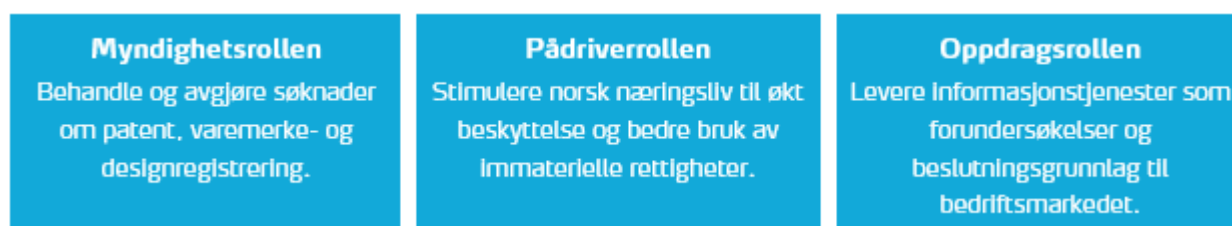
Per A. Foss, direktør

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Patentstyret er et statlig forvaltningsorgan underlagt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Som forvaltningsorgan behandler Patentstyret søknader og gir rettigheter til patent, varemerke og design i Norge, både for norsk og utenlandsk næringsliv. Vi arrangerer kurs og holder foredrag om betydningen av immaterielle verdier og rettigheter, og hvordan disse kan utnyttes til å skape verdi. I tillegg utfører vi kommersielle oppdrag, for eksempel ulike typer forundersøkelser for å skaffe oversikt over teknologiområder og gi forhåndsvurderinger av nye oppfinnelser, varemerker og design. Patentstyret har følgelig tre ulike roller:

Figur 1: Patentstyrets roller

Patentstyret er Norges viktigste kompetansesenter for immaterielle rettigheter. Patentstyret bidrar gjennom sine tre roller til at immaterielle verdier kan utnyttes slik at næringslivet kan sikre sine investeringer, konkurranseevne og skape økonomisk vekst i det norske samfunnet. Dette gjenspeiles i Patentstyrets visjon.

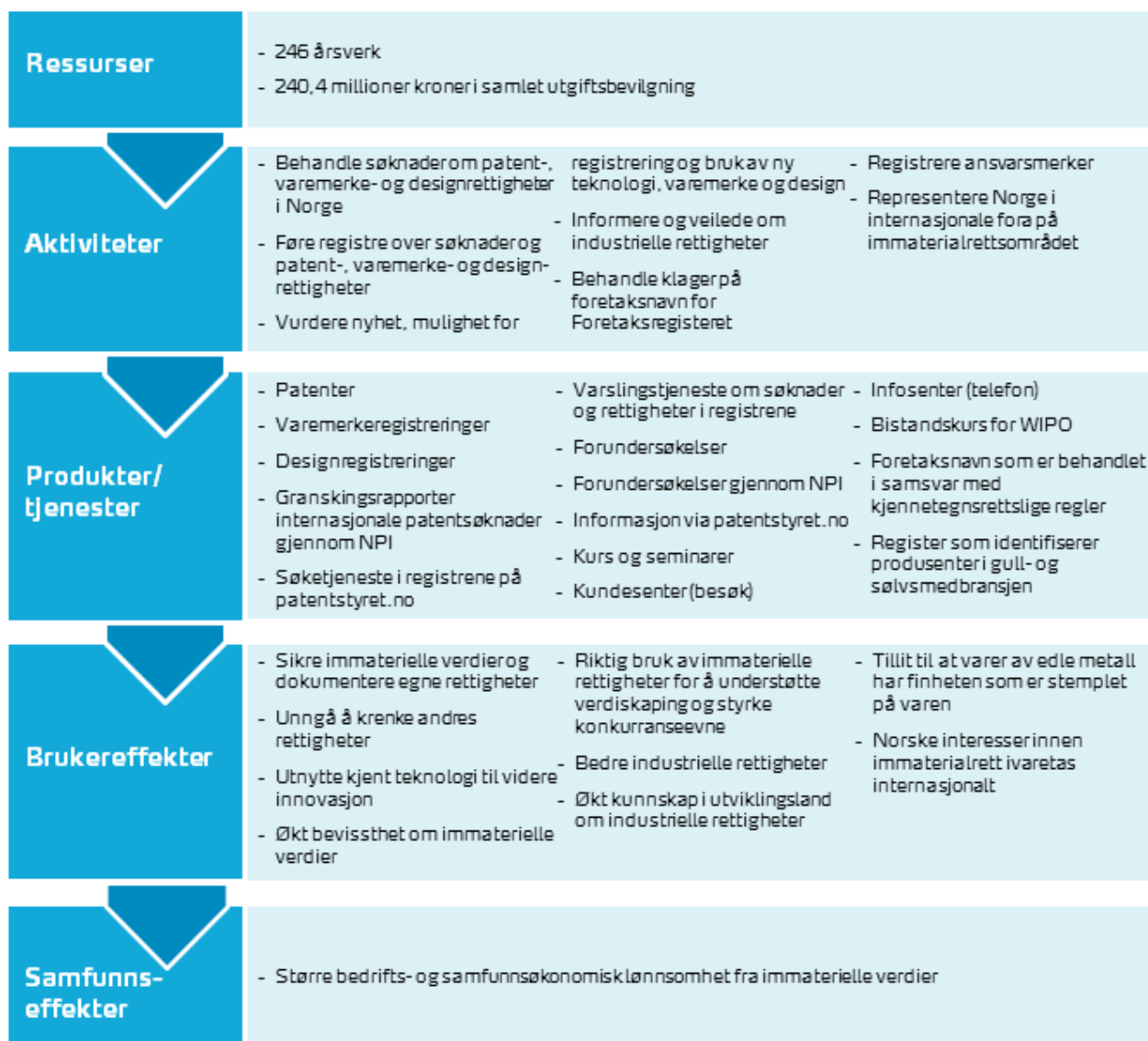
Figur 2: Patentstyrets visjon, formål og mål

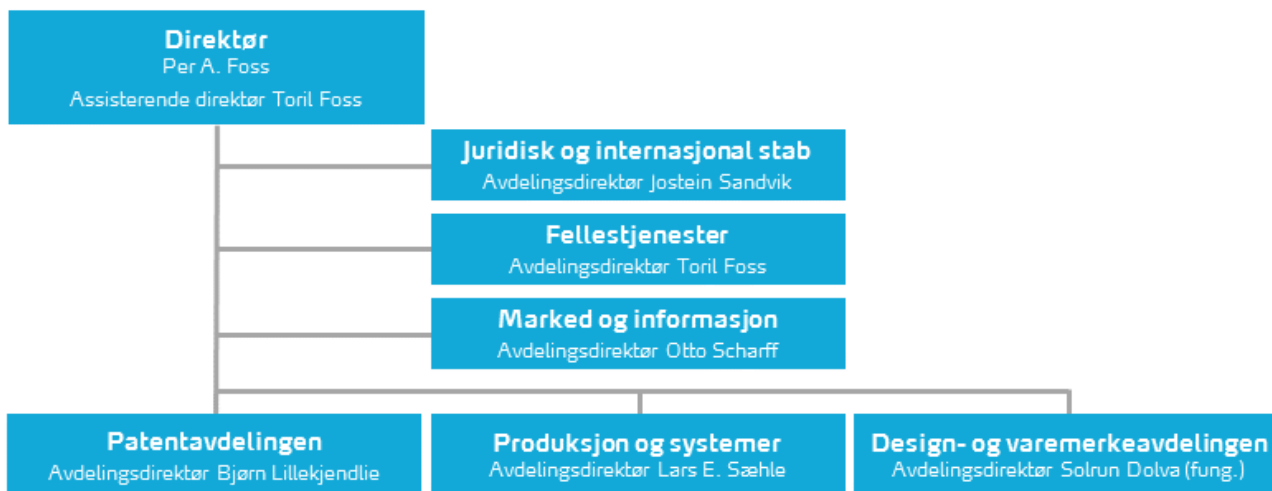
Saksbehandlingen i Patentstyret følger forvaltningsloven, alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper og lov om Patentstyret og Klagenemnda for industrielle rettar (patentstyreloven). Søknader om industrielle rettigheter behandles etter patentloven, varemerkeloven og designloven. Norge har sluttet seg til en rekke internasjonale konvensjoner på området som også påvirker rammene for Patentstyret.

Som en virkemiddelaktør i innovasjonsprosesser samarbeider Patentstyret med Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, Norsk design- og arkitektursenter (DOGA) og SIVA. Patentstyret er partner i Nordisk Patentinstitutt (NPI), og oppgavene vi utfører for NPI bidrar til å vedlikeholde og videreutvikle nødvendig kompetanse og tjenestekvalitet innen patentområdet til beste for norsk næringsliv.

Figur 3: Viktige sammenhenger i Patentstyrets verdikjede

Figur 4: Patentstyrets organisasjon

Patentstyret er lokalisert som en sentral enhet på Sandaker i Oslo. Per A. Foss er direktør og utgjør sammen med 6 avdelingsdirektører ledergruppen i Patentstyret. Vi har 255 ansatte fordelt på 246 årsverk innenfor fagområder som juss, teknologi, økonomi/administrasjon, informasjon og markedsføring.

Ledergruppen i Patentstyret

Sandakerveien 64, Oslo

Nøkkeltall

Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet

Nøkkeltall fra årsregnskapet 2013-2015	2013	2014	2015
Antall årsverk	256	255	246
Samlet tildeling, kap. 935 post 01	240 618	247 700	240 387*
Utnyttelsesgrad, kap. 935 post 01	100 %	100 %	100 %
Driftsutgifter	249 092	251 597	244 610
Lønnsandel (inkl. pensjonsutgifter) av driftsutgifter	74,6 %	75,8 %	77,8 %*
Lønnsutgifter (inkl. pensjonsutgifter) per årsverk	728 788	771 500	797 965

Tall i 1000 kr

* Patentstyret har i 2015 i tillegg fått belastningsfullmakter fra NFD – delvis belastet deres kapittel og delvis direkte utbetalt til oss. Patentstyret har også fått utbetalt tilskudd fra Utenriksdepartementet. Det vises til del 6, note A. Dette forklarer forskjellen i lønnsandelen her i tabell 1 og i figur 7 i del 3 (78,1 %).

Volumtall

Tabellen under viser antall søknader om industrielle rettigheter som innleveres til Patentstyret årlig. I 2015 så vi spesielt en stor økning i antall varemerkesøknader. Tabellen viser også hvordan antall europeiske patenter som gjøres gjeldende i Norge har utviklet seg. Norge ble med i den europeiske patentorganisasjonen EPO i 2008.

Tabell 2: Utvalgte volumtall

Utvalgte volumtall i perioden 2011 - 2015	2011	2012	2013	2014	2015
Varemerkesøknader	15 176	14 345	15 676	15 450	16 630
Designsøknader	1 038	1 146	1 293	1 219	1 214
Patentsøknader	1 743	1 551	1 744	1 564	1 805
Validerte europeiske patenter i Norge	758	1 432	2 093	2 556	3 341

I det følgende utdypes volumtallene noe.

Varemerke

En varemerkeregistrering i Norge kan oppnås på to måter:

- Gjennom søknad om registrering direkte til Patentstyret. Flertallet av norske søkere leverer varemerkesøknadene på denne måten.
- Privatpersoner eller foretak med tilknytning til en av medlemstatene i Madridprotokollen kan, med utgangspunkt i en nasjonal varemerkesøknad eller -registrering, søke om registrering i de andre medlemslandene. Over halvparten av varemerkesøknadene til Patentstyret er slike utpekninger via Madridprotokollen.

De samlede varemerkerettighetene i Norge utgjør en kombinasjon av disse. En varemerkeregistrering gjelder for 10 år og kan fornyes for 10 år av gangen.

Madridprotokollen

Madridprotokollen er en internasjonal avtale administrert av WIPO som gjør det enklere og billigere å søke internasjonal varemerkeregistrering i flere land samtidig.

Tabell 3: Utvikling på varemerkeområdet

Varemerke	2011	2012	2013	2014	2015
Varemerkesøknader totalt	15 176	14 345	15 676	15 450	16 630
Direkte til Patentstyret fra norske søkere	3 379	3 427	3 532	3 959	4 097
Direkte til Patentstyret fra utenlandske søkere	3072	2 890	2 969	3 008	3 007
Internasjonale utpekninger i Norge via Madridprotokollen fra norske søkere	8	4	6	11	5
Internasjonale utpekninger i Norge via Madridprotokollen fra utenlandske søkere	8 717	8 024	9 169	8 472	9 521
Avgjorte varemerkesøknader	14 090	14 892	15 599	16 704	15 656
Registrerte varemerker	12 118	12 804	13 207	14 516	13 541
Avslått	135	77	181	174	139
Endelig henlagt/trukket	1 837	2 011	2 211	2 014	1 976
Antall fornyede varemerker	8 849	8 488	9 267	8 717	10 320
Antall registrerte varemerker i kraft			200 336	207 918	214 449

Det totale antallet varemerkesøknader har vært relativt stabilt over flere år. I 2015 ble det imidlertid innlevert over 7,5 % flere varemerkesøknader enn i 2014. Andelen varemerkesøknader fra norske søkere har økt ytterligere i forhold til rekordåret 2014, og antall utpekninger i Norge via Madridprotokollen økte med hele 12,4 %. Økningen av utpekninger i Norge stammer primært fra USA og EU, som fortsetter å være de landene de fleste utenlandske søknadene kommer fra.

Vi forventer samme søknadsnivå i 2016 – om lag 16 600 varemerkesøknader. Over 88 % av varemerkesøknadene blir normalt godkjent, og det ble registrert 13 541 varemerker i 2015.

Design

En designregistrering i Norge kan oppnås på to måter:

- Gjennom søknad om registrering av design direkte til Patentstyret. De fleste norske søkere leverer designsøknadene på denne måten.
- Privatpersoner og foretak med tilknytning til en av medlemsstatene i Haag-systemet kan søke om designregistrering i de andre medlemslandene. Over halvparten av designsøknadene til Patentstyret er slike utpekninger via Haag-systemet.

Haag-systemet

Haag-overenskomsten er en internasjonal ordning administrert av WIPO som gjør at man med én søknad kan få vern for sin design i de landene som er medlem av ordningen.

De samlede designrettighetene i Norge utgjør en kombinasjon av disse. En designregistrering gjelder for 5 år og kan deretter fornyes for inntil fire nye 5-årsperioder. En designsøknad og designregistrering kan inneholde flere design.

Tabell 4: Utvikling på designområdet

Design	2011	2012	2013	2014	2015
Designsøknader totalt	1 038	1 146	1 293	1 219	1 214
Direkte til Patentstyret fra norske søkere	262	304	276	302	250
Direkte til Patentstyret fra utenlandske søkere	257	233	187	217	183
Internasjonale utpekninger i Norge via Haag-overenskomsten fra norske søkere	22	11	31	33	33
Internasjonale utpekninger i Norge via Haag-overenskomsten fra utenlandske søkere	497	598	799	667	748
Avgjorte designsøknader	1 071	1 205	1 273	1 287	1 148
Registrerte designsøknader	1 009	1 154	1 199	1 220	1 089
Avslått	0	0	0	0	0
Endelig henlagt/trukket	62	51	74	67	59
Antall design	2 950	3 200	4 300	3 900	3 765
Antall fornyede designregistreringer	658	660	610	628	818
Antall registrerte design i kraft			7 729	8 402	8 978

Totalt antall designsøknader har vært relativt stabilt i flere år. Det var en nedgang i antall søknader direkte til Patentstyret i 2015 i forhold til 2014, mens antall søknader via Haag-overenskomsten økte. En designsøknad kan inneholde flere design, slik at det også er relevant å telle antall design.

Vi forventer noen flere designsøknader i 2016. Det vil imidlertid være avhengig av om nye land tiltrer Haag-overenskomsten. Japan og USA tiltrådte i 2015, og det blir spennende å se om de vil utpeke Norge framover.

Til forskjell fra patent- og varemerkesøknader, vurderer vi ikke på eget initiativ om designet er nytt eller om det krenker en annens rettighet. De fleste designsøknadene blir følgelig godkjent. Søkeren kan imidlertid be om at Patentstyret foretar en slik vurdering, noe som skjer i mindre enn 5 % av søknadene. Søkeren har selv ansvar for å ikke krenke andres rettigheter.

Patent

Patentbeskyttelse i Norge kan oppnås på to måter:

- Gjennom patentsøknad til Patentstyret, enten direkte eller via den internasjonale PCT-søknadsordningen. Flertallet av norske søkere leverer patentsøknadene sine direkte til Patentstyret, mens utenlandske søkere oftest bruker PCT.
- Gjennom patentsøknad til Det europeiske patentverket (EPO). Det europeiske patentet kan senere gjøres gjeldende i Norge (valideres). Det er hovedsakelig utenlandske søkere som benytter denne ordningen.

Patent Cooperation Treaty (PCT)

PCT er en internasjonal patentsøknadsordning administrert av WIPO. Ordningen forenkler innlevering og gransking hvis du skal søke patent i flere land.

Det europeiske patentverket / European Patent Office (EPO)

Det europeiske patentverket tar imot, behandler og avgjør europeiske patentsøknader på grunnlag av regler gitt i den europeiske patentkonvensjonen (EPC), som Norge er medlem av.

De samlede patentrettighetene i Norge utgjør en kombinasjon av disse. Et patent opprettholdes så lenge det betales årlig avgift, maksimalt 20 år fra søknaden ble innlevert. Vi ser en tendens til at patentene opprettholdes lenger enn tidligere. Gjennomsnittlig levetid er ca. 15 år – mot 13 år for fem år siden.

Tabell 5: Utvikling på patentområdet

Patent	2011	2012	2013	2014	2015
Patentsøknader totalt	1 743	1 551	1 744	1 564	1 805
Direkte til Patentstyret fra norske søkere	1 053	964	1060	1 052	1 120
Direkte til Patentstyret fra utenlandske søkere	186	153	146	95	129
Internasjonale søknader videreført i Norge (via PCT) fra norske søkere	33	31	36	55	31
Internasjonale søknader videreført i Norge (via PCT) fra utenlandske søkere	471	403	502	362	525
Andel patentsøknader fra norske søkere	62 %	64 %	63 %	71 %	64 %
Avgjorte patentsøknader	4 972	4 125	3 974	3 610	3 651
Godkjente	1 617	1 310	1 421	1 433	1 449
Avslåtte	16	12	14	21	19
Henlagte/trukket	3 339	2 803	2 539	2 156	2 183
Validerte europeiske patenter i Norge	758	1 432	2 093	2 556	3 341
Antall patenter i kraft (norske og europeiske patenter gjeldende i Norge)			19 418	21 218	23 350

Det totale antall patentsøknader har variert noe de siste årene. I 2015 ble det imidlertid innlevert over 15 % flere patentsøknader enn i 2014. Den største økningen skyldes utenlandske søkere, men også antallet fra norske søkere økte noe. Vi forventer om lag 1 700 patentsøknader i 2016.

Det har som forventet vært et økende antall europeiske patenter som gjøres gjeldende (valideres) i Norge etter tilslutningen til EPC i 2008. Veksten vil ventelig flate ut i 2017/2018 til det vi anser som nivået fremover. Valideringen av et europeisk patent i Norge skjer normalt 3 måneder etter godkjenning i EPO.

3. Årets aktiviteter og resultater

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Patentstyrets hovedoppgave er å behandle søknader om patent, varemerke og design og tildele slike rettigheter. Vi opplevde i 2015 en økning både i antall søknader og antall fornyelser av eksisterende rettigheter i forhold til 2014. Produksjonen har vært tilfredsstillende, og kundeundersøkelsene vi har gjennomført viser at søkerne er godt fornøyd med våre tjenester. Vi har i 2015 tatt nye initiativ for å styrke kontakten med kundene våre, både gjennom flere møter med Patentstyrets Råd og ved å etablere et samarbeidsforum med fullmektigbransjen.

Patentstyret har som tidligere år brukt hoveddelen av ressursene på lovpålagte oppgaver gjennom myndighetsrollen. For Patentstyrets pådriverrolle var en av prioriteringene i tildelingsbrevet for 2015 å styrke omfanget og innholdet av veiledning og opplæring i industrielle rettigheter i næringslivet og i utdanningssektoren. Imidlertid måtte aktivitets- og ambisjonsnivået for pådriverrollen ta utgangspunkt i vedtatt bevilgning, og ressursbruken knyttet til pådriverrollen var følgelig på samme nivå i 2015 som i 2014. I 2015 brukte vi i underkant av 6 % av ressursene på å stimulere norsk næringsliv til økt beskyttelse og bedre bruk av immaterielle rettigheter, men vi klarte å øke aktivitetsnivået ved å jobbe mer effektivt og målrettet.

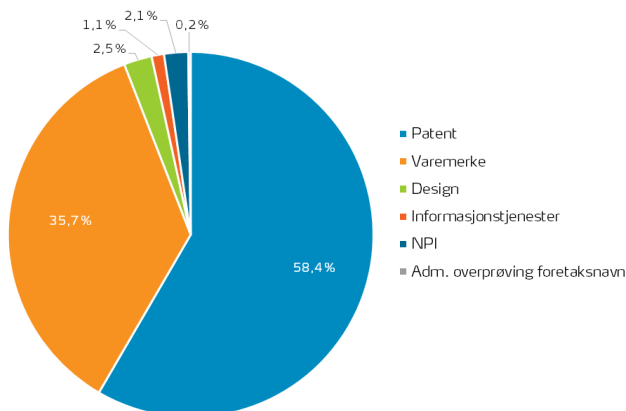
Patentstyret mener ressursbruken har vært effektiv i 2015, både med tanke på hva vi har brukt ressurser på og hvordan ressursene er brukt. Vi har utnyttet tilgjengelige budsjetter fullt ut. Antall medarbeidere er samtidig gjennom året redusert med 9 årsverk gjennom naturlig avgang. Samlet sett er Patentstyret fornøyd med resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2015.

I de neste avsnittene oppsummerer vi inntekter og ressursbruk i 2015. Deretter rapporterer vi på årets resultater i henhold til Patentstyrets mål- og resultatstyringssystem (MRS) og øvrige bestillinger i tildelingsbrevet.

Patentstyrets inntekter

Inntektene på vel 231 millioner kroner var 13,4 % høyere enn inntektsbevilgningen på nesten 205 millioner kroner. Inntektene ble også høyere enn Patentstyrets budsjettforslag/prognoser for 2015. Dette skyldes flere patentsøknader og varemerkesøknader enn forventet, og ikke minst at flere varemerker ble fornyet.

Figur 5: Inntekter fordelt på Patentstyrets virksomhetsområder

Om lag 97 % av Patentstyrets inntekter er knyttet til myndighetsrollen gjennom arbeidet på patent-, varemerke- og designområdet samt behandling av klager på foretaksnavn. Inntektene er en blanding av gebyrer og avgifter. Patentområdet står for den største andelen av både de totale inntektene og av avgiftsinntektene, primært årsavgifter som må betales for å opprettholde patenter.

Den største andelen av gebyrinntektene kommer fra varemerkeområdet, først og fremst søknadsgebyr for det høye antallet varemerkesøknader.

Inntekter fra informasjonstjenester gjennom oppdragsrollen står for en mindre del av Patentstyrets inntekter, og kommer hovedsakelig fra forundersøkelser for norsk og utenlandsk næringsliv.

Det er også knyttet inntekter til arbeidet gjennom Nordisk Patentinstitutt, se egen rapportering senere i del 3.

Som en del av myndighetsrollen utfører Patentstyret også en rekke oppgaver det ikke er knyttet inntekter til, som informasjon, veiledning, utvikling av kunderettete elektroniske tjenester, regelverksarbeid innen industrielle rettigheter, deltakelse i internasjonale fora for utvikling av immaterialrettsystemet, bistand til flere departementer og sekretariat for Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser.

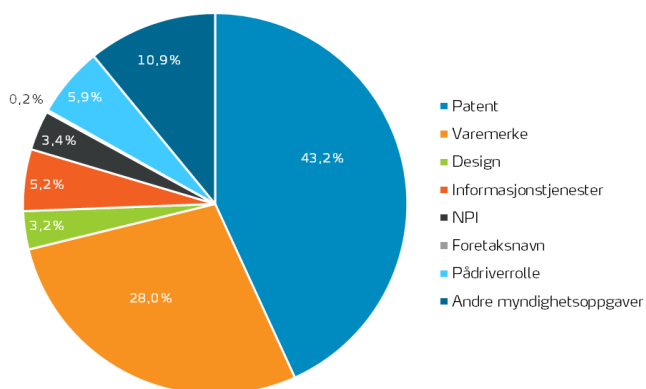
Det er heller ikke knyttet inntekter til Patentstyrets pådriverrolle.

Patentstyrets driftsutgifter

Patentstyrets samlede utgiftsbevilgning (kap 935, post 01) utgjorde 240,4 millioner kroner. Av dette var 1,25 millioner kroner kompensasjon for virkningen av det sentrale lønnsoppgjøret og 5,98 millioner kroner var overføring fra 2014 til 2015. Patentstyret fikk i tillegg belastningsfullmakter fra NFD – delvis belastet deres kapittel og delvis direkte utbetalt til oss. Patentstyret fikk også utbetalt tilskudd fra Utenriksdepartementet. Vi viser til del 6, note A. Refusjoner fra Folketrygden var i underkant av 6 millioner kroner.

Driftsutgiftene i 2015 utgjorde 244,6 millioner kroner. I tillegg til den totale utgiftsbevilgningen (240,4 millioner kroner) brukte Patentstyret fullmakten til å overskride utgiftsbevilgningen mot tilsvarende merinntekter (4,2 millioner kroner). Driftsutgiftene har totalt sett gått noe ned fra 2014 til 2015.

Figur 6: Patentstyrets driftsutgifter fordelt på virksomhetsområder

Om lag 85 % av Patentstyrets utgifter er knyttet til myndighetsrollen, der håndtering av patent, varemerke og design utgjør hoveddelen, men hvor også behandling av klager på foretaksnavn og andre myndighetsoppgaver som regelverksarbeid, internasjonalt arbeid og bistand til departementer inngår.

Patentområdet står for den desidert største andelen av utgiftene. Behandling av patentsøknader krever mer ressurser per søknad enn både varemerke- og designsøknader, både for å sette seg inn i patent-

søknaden og granske mot tidligere kjent teknikk, og i tillegg kostnader til databasesøk. Derfor er utgiftene høyere for patentområdet, selv om det behandles færre patentsøknader enn varemerkesøknader.

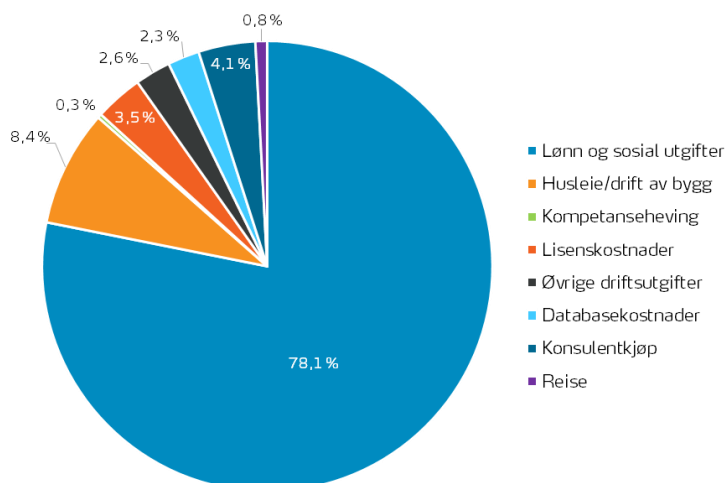
Antall designsøknader er omtrent på samme nivå som patentsøknadene, men kostnadene er langt lavere fordi vi ikke gransker i disse sakene.

Aktiviteter knyttet til pådriverrollen sto for i underkant av 6 % av ressursbruken.

Informasjonstjenester gjennom oppdragsrollen står for en begrenset andel av kostnadene. Det samme gjelder aktivitetene gjennom Nordisk Patentinstitutt, se egen rapportering senere i rapporten.

Fordelingen av utgiftene på myndighets-, pådriver- og oppdragsrollen har vært stabil over flere år.

Figur 7: Patentstyrets driftsutgifter etter type

Patentstyrets lønn og sosiale utgifter utgjorde 78,1 % av driftsutgiftene. Nivået er det samme som i 2014, men andelen av de totale kostnadene er noe høyere siden utgiftene knyttet til kjøp av varer og tjenester ble redusert med 13,5 % sammenlignet med foregående år. Utgifter knyttet til kjøp av varer og tjenester utgjorde 21,9 % av budsjettet. Husleie og drift av lokaler er den største posten, etterfulgt av lisenskostnader og konsulenttjenester.

Patentstyret har i sin strategi prioritert effektivisering og økt kundeorientering. Vi har brukt konsulenter til utvikling av elektronisk betalingstjeneste og forbedring av søke- og varslingstjenesten. Vi har også benyttet eksterne konsulenter til tilpasning av saksbehandlingssystemet vårt, oppgradering av økonomisystemet og videreføring av lederutviklingen som ble påbegynt i 2014.

En viktig del av både søknadsbehandlingen og forundersøkelsene på patentområdet er søk etter kjent teknikk i kommersielle databaser. Kostnadene til dette utgjorde 2,3 % av driftsutgiftene.

Resultater og måloppnåelse 2015

I det følgende rapporterer vi på årets resultater i henhold til Patentstyrets mål- og resultatstyringssystem (MRS) og deretter på øvrige bestillinger i tildelingsbrevet.

Tabell 6 Oversikt over målstruktur MRS

Delmål 1 Flere gode rettigheter		
Styringsdimensjon	Styringsindikator	Støttende analyse
Kundetilfredshet med søknadsbehandlingen	Kundeundersøkelse om tilfredshet med Patentstyrets saksbehandling og tjenester	Antall og andel av totalt antall patentsøknader fra norske søkere på verdensbasis som leveres som førstesøknader til Patentstyret
Kvalitet i søknadsbehandlingen	Kvalitetskontroller av andel beslutninger for å kontrollere om de er i tråd med regelverk og praksis.	Patentstyrets beslutninger mot klagebehandlingen i KFIR
		Harmonisering av praksis varemerke og design med OHIM og praksis patent med EPO
Effektivitet i saksbehandlingen	Behandlingstider for patent, varemerke og design	Antall søknader patent, varemerke og design (fremgår av rapportens del 2)
	Antall ferdigbehandlede søknader pr årsverk brukt på saksbehandling	Antall førstesøknader (fremgår av rapportens del 2)
	Sammenligning av disse indikatorene med sammenlignbare patentverk	
Delmål 2 Bedre bruk av immaterielle verdier		
Styringsdimensjon	Styringsindikator	Støttende analyse
Kompetanseoverføring	Omfang av kurstilbud rettet mot ulike målgrupper	Samarbeid med virkemiddelapparatet
	Overordnet beskrivelse og begrunnelse for annen type kompetanseoverføring	
Opplevd kompetanseoverføring	Undersøkelse av effekt av kompetanseoverføring og kundetilfredshet knyttet til Patentstyrets informasjonsaktiviteter	
IPR-modenhet	Antall forundersøkelser fra norske søkere	Kundebruk av registre og databaser
	Samlet antall patent-, varemerke- og designsøknader til utlandet fra norske søkere	

Delmål 1 Flere gode rettigheter

Det er et mål for Patentstyret at vi tildeler flere gode rettigheter. Dette betyr at vi gjennom søknadsbehandling og veiledning som oppfyller kravene til *kundetilfredshet*, *kvalitet* og *effektivitet* tildeler rettigheter med riktig kvalitet, som kan håndheves og som lar seg utnytte på en god måte.

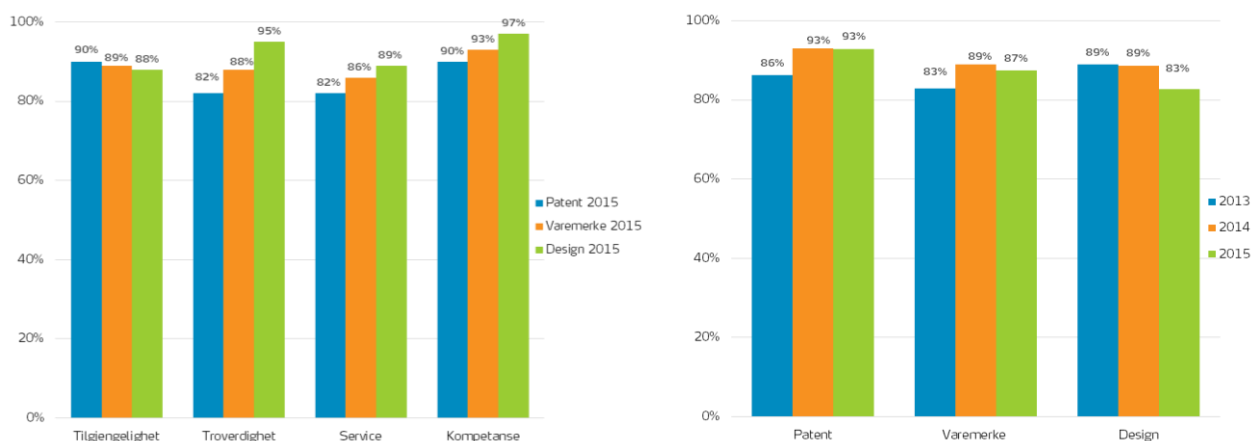
Kundetilfredshet med søknadsbehandlingen

Resultat av kundeundersøkelsene

Det er gjennomført en tilfredshetsundersøkelse blant kunder som har levert søknad om patent, varemerke- eller designregistrering i 2015. Undersøkelsen er gjennomført etter samme mal som i 2014, og hadde akseptabel svarprosent (22 %). Til sammen svarte 460 av 2 050 kunder på undersøkelsen. Figurene 8 og 9 viser hvor mange prosent som har svart 3 eller 4 på en skala fra 1 til 4, der 1 er svært misfornøyd og 4 er svært fornøyd.

Undersøkelsen viser høy tilfredshet for både patent, varemerke og designområdet, og resultatet er godt over det interne målet vårt på 85 % på de aller fleste områdene. Det er lite endringer fra tidligere år, men vi ser at det er en større andel av respondentene som er «nye», i den forstand at de ikke har levert søknader tidligere år.

Figur 8 og 9 Kundetilfredshet med Patentstyrets saksbehandling

Andel patentsøknader fra norske søkere som blir levert som førstesøknad til Patentstyret

Patentsøkere velger ofte å levere den første søknaden om patent (førstesøknaden) i hjemlandet og senere søke patent i andre land med *prioritet* fra denne første søknaden. Nærhet og god kommunikasjon med eget lands patentmyndighet er ofte grunnen for dette valget. Andelen av førstesøknader fra norske søkere som leveres til Patentstyret kan være et uttrykk for hvor fornøyde søkerne er med søknadsbehandlingen, og dette er derfor valgt som en støttende analyse i MRS. Det er imidlertid ikke et krav at førstesøknaden leveres i eget land, og det kan av strategiske årsaker være fornuftig å levere førstesøknaden i andre land eller til EPO.

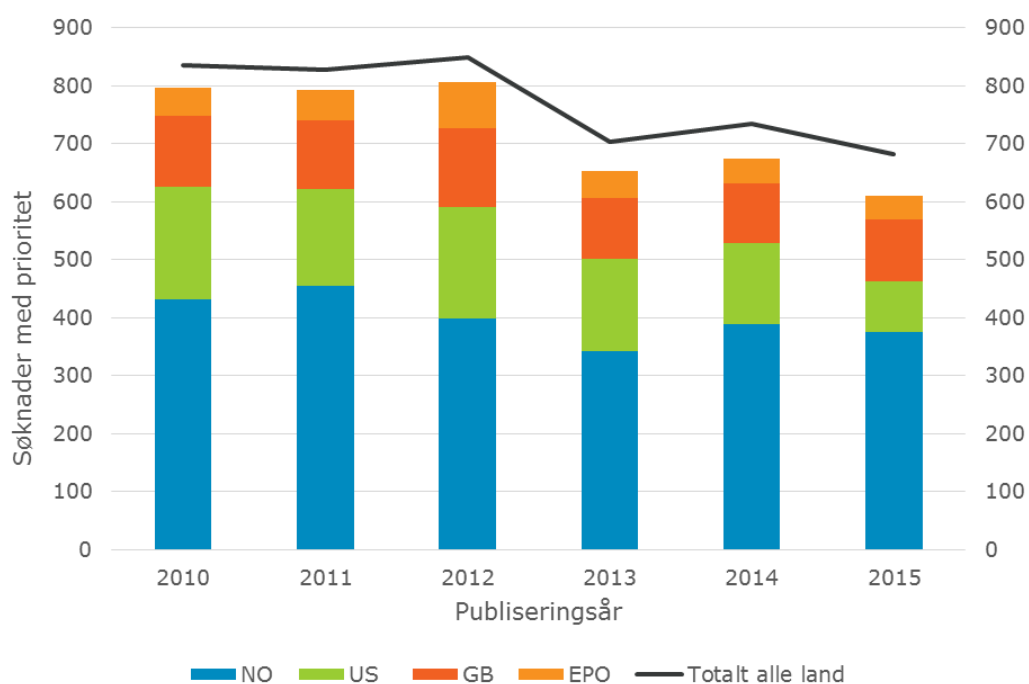
Når man skal søke patent i flere land er det vanlig å bruke PCT-systemet og levere en internasjonal patentsøknad som blir gransket av en godkjent PCT-myndighet, og senere videreføre søknaden i de landene der man ønsker patentbeskyttelse. Søkeren kan starte patentsøkeprosessen med å levere en slik PCT-søknad, slik at dette blir førstesøknaden. Det normale er imidlertid å levere førstesøknaden i eget land, i et annet land eller til EPO og deretter levere en internasjonal søknad med prioritet fra førstesøknaden.

Tabell 6 viser at ca. halvparten av de internasjonale patentsøknadene (PCT) norske søkere leverer har prioritet fra en norsk søknad, dvs. søknaden var innlevert første gang til Patentstyret. Figur 9 viser at resten av de internasjonale søknadene fra norske søkere hovedsakelig hadde prioritet fra USA, Storbritannia og EPO. Forskjellen i antall søknader med prioritet fra disse landene og det totale antallet søknader (den grå linjen) er søknader med prioritet fra andre land eller at førstesøknaden er den internasjonale søknaden. Antallet søknader med prioritet fra USA er lavere etter 2013, noe som antakelig skyldes en lovendring i USA.

Tabell 6: Andel internasjonale patentsøknader fra norske søkere som har prioritet fra norsk søknad

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Andel av internasjonale søknader (PCT) fra norske søkere som har prioritet fra norsk søknad	52 %	55 %	47 %	49 %	53 %	55 %

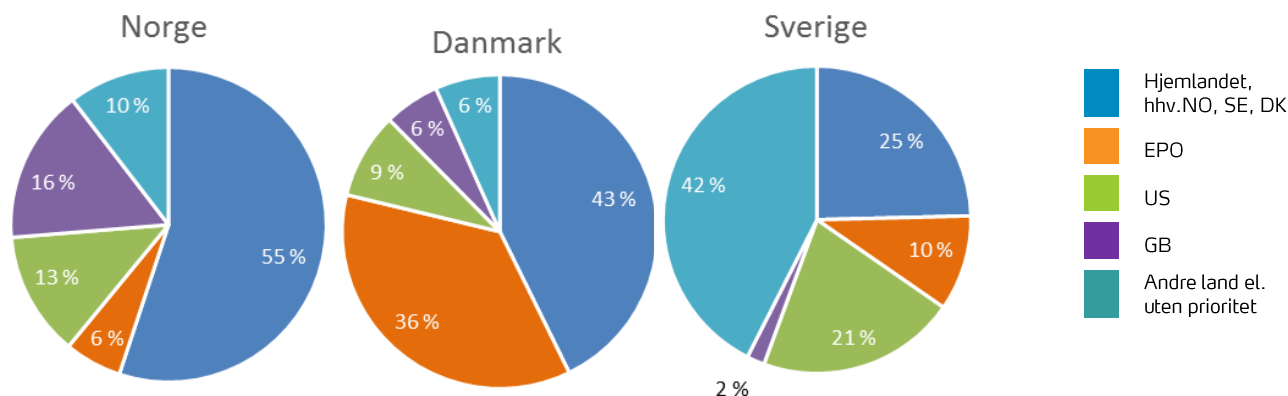
Figur 10: Prioritet i internasjonale patentsøknader med norsk søker

Sammenlignet med Sverige og Danmark ser vi at norske søkere i større grad bruker førstesøknad i Norge som prioritet når de søker internasjonalt (55 % i 2015). I 2015 hadde 45 % av internasjonale patentsøknader fra danske søkere prioritet fra dansk søknad, mens kun 25 % av internasjonale søknader fra svenske søkere hadde prioritet fra en svensk søknad. Mønsteret er følgelig ganske ulikt i Skandinavia, noe vi antar har med graden av internasjonalisering å gjøre, men også gjenspeiler preferanser i fullmektingbransjen.

Figur 11 viser fra hvilke land internasjonale patentsøknader fra norske, svenske og danske søkere hadde prioritet i 2015.

Figur 11: Sammenligning av prioritet i internasjonale patentsøknader fra landene i Skandinavia i 2015

Kvalitet i saksbehandlingen

Patentstyret har et system for kvalitetsstyring som bidrar til å sikre riktig kvalitet i søknadsbehandlingen. Riktig kvalitet betyr at resultatet vi leverer til kundene våre er korrekt og levert til avtalt tid, slik at vi møter kundenes behov for forutsigbarhet. Kvalitetssystemet er sertifisert etter den internasjonale standarden ISO-9001:2008.

Kvalitetskontroll av beslutninger for å avdekke om de er i tråd med regelverk og praksis

Som i tidligere år gjennomførte vi i 2015 kvalitetsmålinger på alle fagområdene for å verifisere samsvar mellom krav og praksis. Det gir oss grunnlag for å bedømme om vi oppfyller kundenes krav, og å identifisere mulige forbedringer. Ved kvalitetsmålinger velger vi ut områder som er kritiske for å utføre korrekt saksbehandling, og kontrollerer et utvalg saker ved hjelp av stikkprøver for å se om vi oppfyller kvalitetskrav på de ulike fagområdene. Resultatene fra kvalitetsmålingene i 2015 viser at vi oppfyller krav til riktig kvalitet i 96 % av utvalget, fagområdene sett under ett. Dette er en forbedring fra tidligere år. I 2014 var tilsvarende resultat 94,5 %. Størst forbedring så vi på patentområdet, der vi i 2015 oppfylte krav til riktig kvalitet i 92 % av utvalget, mot 82 % i 2014.

Vi har de siste årene jobbet systematisk for å redusere antall datafeil i våre databaser, blant annet feil i kundedata og status for søknader. Vi opprettet i 2014 en innsatsgruppe som fortløpende retter feil, analyserer årsaker og fjerner disse slik at nye feil ikke oppstår. Som et resultat av dette arbeidet, har antall datafeil blitt halvert fra 2014 til 2015.

I 2015 gjennomførte vi 8 interne revisjoner for å forbedre og effektivisere Patentstyrets interne prosesser, og for å forbedre kvaliteten på leveranser til kundene våre. Kundeundersøkelsen for 2015 viste at kundene var godt fornøyd med søknadsbehandlingen innenfor alle områder.

Vurdering av Patentstyrets beslutninger opp mot resultatet av klagebehandlingen i KFIR

Klager på Patentstyrets avgjørelser i patent-, varemerke- og designsøknader behandles av Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR). Antall klager utgjør ca. 100-150 pr. år, og har holdt seg stabilt gjennom mange år. Antall klager er lavt sett i forhold til det årlige antall avgjørelser i Patentstyret på ca. 20 000. Det er ulike grunner til at søkerne klager på våre avgjørelser, og antall klager sier derfor ikke automatisk noe om kvaliteten på avgjørelsene i Patentstyret. Det er imidlertid nyttig å se på vurderingene og resultatet av klagebehandlingen i de tilfellene der KFIR kommer til et annet resultat enn Patentstyret.

Varemerke: Hoveddelen av de 143 klagen KFIR mottok i 2015 gjaldt som tidligere år varemerker, som også utgjør den største andelen av søknadene til Patentstyret. Av de 153 varemerkesakene KFIR avgjorde i 2015, fastholdt de i 110 saker den vurderingen som var foretatt av Patentstyret. I sakene der KFIR kom til et helt eller delvis annet resultat, er grunnene flere. I vurdering av varemerkesøknader brukes det betydelig skjønn, og noen av klagesakene var tvilssaker der skjønnnet kunne gå begge veier. I andre saker var det kommet inn ny dokumentasjon til behandlingen i KFIR som gjorde at de kom til et annet resultat. I én av sakene mente KFIR at Patentstyret tolket en lovregel feil, og denne avgjørelsen førte til at Patentstyret endret praksis på dette området.

Design: Det har vært to klager på designområdet, hvor begge førte til delvis opphevelse av Patentstyrets avgjørelse.

Patent: På patentområdet har KFIR behandlet 7 saker, og Patentstyrets avgjørelse ble omgjort i én sak.

Foretaksnavn: KFIR har også behandlet to foretaksnavneklager. Her fastholdt de Patentstyrets avgjørelse.

Selv om det er få klager i forhold til antall avgjørelser, ser vi at brukerne benytter seg av klagemuligheten. Dette er med å skape troverdighet og tillit til systemet. At det har vært noen flere klager de siste årene, kan også tyde på at brukerne finner det nye klageorganet KFIR tilgjengelig og effektivt.

Harmonisering av praksis varemerke og design med OHIM og patent med EPO

For norsk næringsliv er det viktig at regelverk for behandling av søknader om patent, varemerke og design praktiseres likt i ulike land, slik at behandlingen er forutsigbar for den som søker om registrering i flere land.

På design- og varemerkeområdet deltar derfor Patentstyret aktivt i møter i OHIM, og i OHIMs Convergence Programme. Gjennom dette programmet samarbeider landene for å gjøre saksbehandlingspraksis i OHIM og i de nasjonale europeiske varemerke- og designmyndighetene mer enhetlig.

Sammen med PVS i Danmark og EPO, gjennomfører Patentstyret jevnlig analyser for å se hvor harmonisert de tre myndighetenes behandling av patentsøknader er. I 2015 og 2016 vurderer de tre myndighetene 50 utvalgte internasjonale søknader (PCT) og sammenligner saksbehandlingen. Analysen vil fortelle hvor harmonisert saksbehandlingen er, og på hvilke områder forskjellene er så store at man bør endre praksis.

EU-varemerke, EU-design

EU-varemerke og EU-design gjelder i alle land som er medlem av EU, og derfor ikke i Norge. Norske personer og bedrifter kan likevel søke om EU-varemerke/design, både direkte og gjennom Madrid-protokollen. **OHIM** er EUs myndighet for registrering av varemerke og design. OHIM endrer navn til EUIPO (European Union Intellectual Property Office) 23. mars 2016.

Effektivitet i saksbehandlingen

Behandlingstid varemerke

Det er et mål at den som søker Patentstyret om registrering av varemerke skal få avgjort søknaden i løpet av 3-6 måneder. Hvis det ikke er hindringer, registreres varemerket innen denne fristen. Denne tidsfristen anses som tilfredsstillende for kundene, og Norge er blant landene i Europa med kortest behandlingstid. Søkere som har behov for raskere avgjørelser kan be om en fremskyndet behandling. Vi måler gjennomsnittlig saksbehandlingstid som tiden fra varemerkesøknaden blir levert, til den blir besvart – og i de fleste tilfeller registrert.

I 2015 var gjennomsnittlige saksbehandlingstid 3,5 måneder for varemerkesøknader som ble levert direkte til Patentstyret. 55 % av disse sakene ble behandlet innen 3 måneder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for

internasjonale utpekninger i Norge via Madridprotokollen, var 4 måneder. 62 % av disse søknadene ble ferdigbehandlet før 4 måneder. Dette er et tilfredsstillende resultat sett i lys av at søknadsinngangen økte i løpet av 2015.

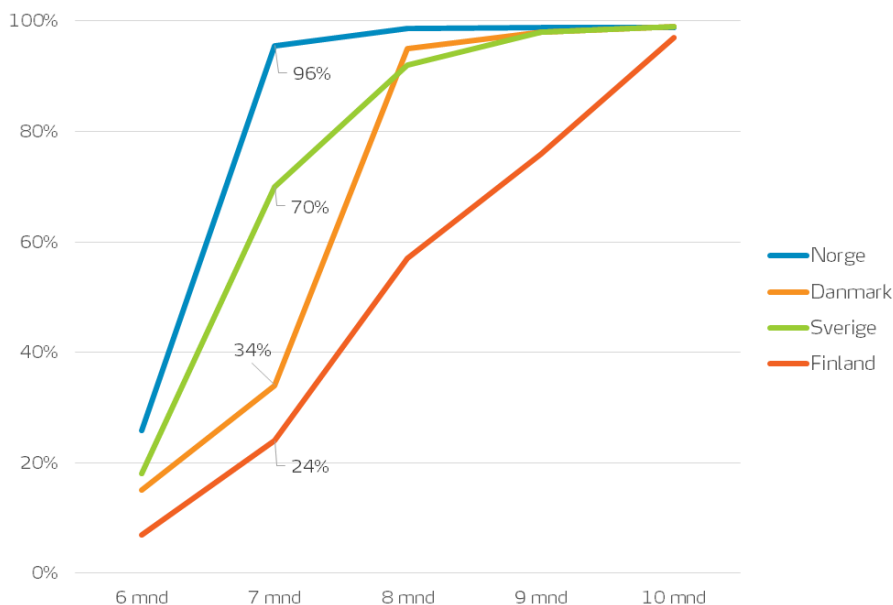
Behandlingstid design

Det er et mål at den som søker Patentstyret om registrering av design skal få avgjort søknaden i løpet av 2-3 måneder. I 2015 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 2,7 måneder. 62 % av sakene ble ferdigbehandlet innen 2 måneder.

Behandlingstid patent

Saksbehandlingstiden på patentområdet er av flere årsaker lengre enn for varemerke og design. For søkere som leverer en første søknad om patent på en oppfinnelse (førstesøknad) er det viktig å få en rask indikasjon på om oppfinnelsen er patenterbar. Dette er for å overholde frister for å levere tilsvarende søknader i andre land med prioritet fra den første søknaden. Patentstyret har derfor som mål å behandle og levere en første uttalelse innen 7 måneder i minst 95 % av alle førstesøknadene. Målet ble nådd i 2015, og figur 10 viser at vi ligger best av de nordiske landene. Figuren viser andel av førstesøknadene som ble behandlet innen 6 – 10 måneder.

Figur 12: Hvor raskt behandles førstesøknader patent

Patentstyret bruker normalt i underkant av 28 måneder på å ferdigbehandle førstesøknader, og dette er på samme nivå som EPO.

Internasjonale patentsøknader (PCT) som videreføres i Norge og søknader som tidligere har vært levert i andre land er allerede gransket, og har derfor ikke behov for en like rask behandling i Patentstyret. Vi arbeider nå med siste del av restansen av slike søknader som bygget seg opp i tiden før Norge ble medlem i EPO i 2008.

Antall ferdigbehandlede søknader pr. årsverk brukt på saksbehandling og utvikling over tid

Varemerke

Vi avgjorde i 2015 gjennomsnittlig 382 søknader pr. årsverk. Søknadene har da blitt registrert, nektet registrert, endelig henlagt eller er trukket av søkeren.

Design

Vi avgjorde i 2015 gjennomsnittlig 434 søknader pr. årsverk. Søknadene har da blitt registrert, nektet registrert, endelig henlagt eller er trukket av søkeren.

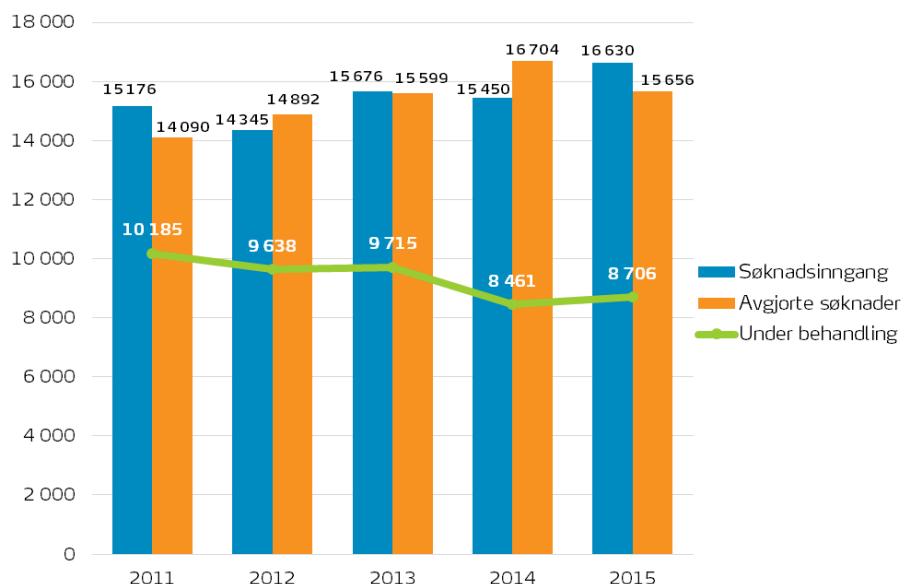
Patent

Vi avgjorde i 2015 gjennomsnittlig 69 søknader pr. årsverk. Søknadene har da blitt meddelt som patent, avslått, endelig henlagt eller er trukket av søkeren.

Dette er første året vi rapporterer på denne indikatoren, og vi vil følge utviklingen i kommende år. Vi vil også sammenligne med andre lands patentverk der dette er mulig.

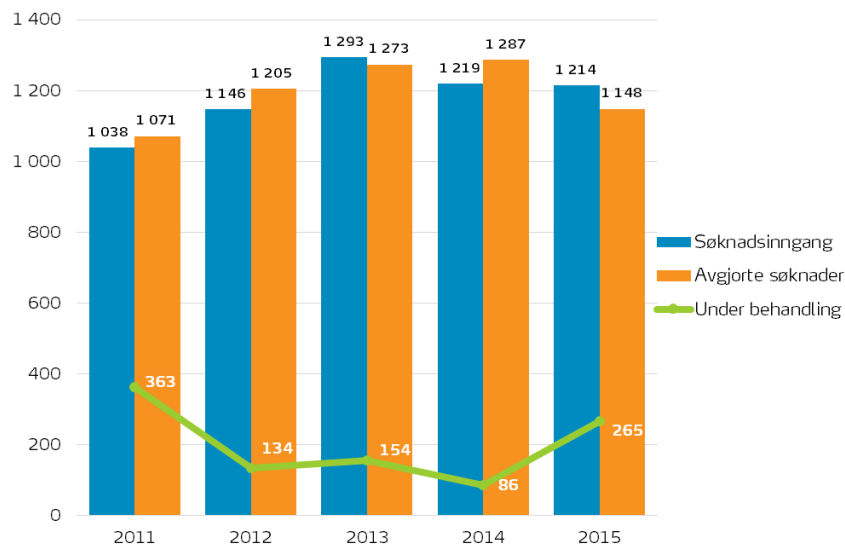
I det følgende gir vi en oversikt over hvordan antall innleverte og avgjorte søknader - og derved antall søknader under behandling - har utviklet seg over tid.

Figur 13: Varemerke – søknader, avgjorte og under behandling

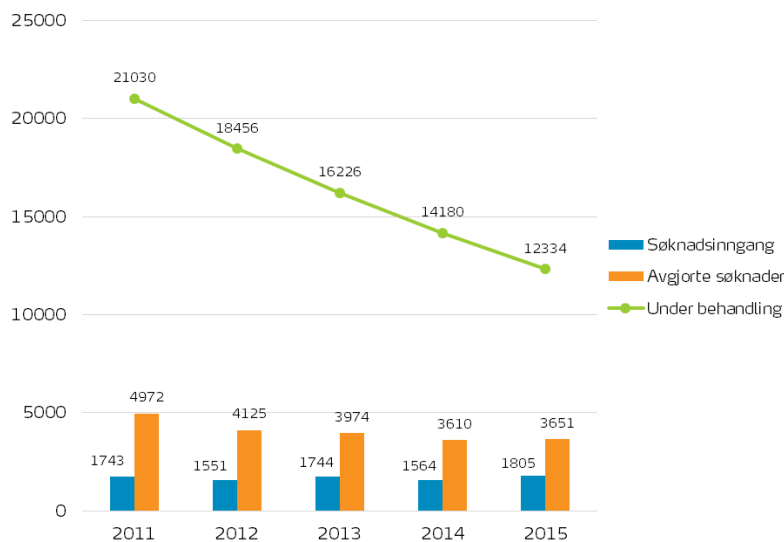
Den høye søknadsinngangen i 2015 førte til at antall varemerkesøknader under behandling økte med 2,8 % til ca. 8 700 søknader ved utløpet av året.

Figur 14: Design – søknader, avgjorte og under behandling

Patentstyret gransker ikke designsøknadene med mindre søkeren eksplisitt ber om det, og de fleste designsøknadene blir følgelig godkjent raskt etter innlevering. Det er dermed svært få saker under behandling på designområdet.

Figur 15: Patent – søknader, avgjorte og under behandling

Om lag 40 % av patentsøknadene blir nå godkjent og fører til patent, en andel som har økt de siste årene. Et lite antall søknader blir avslått, hovedsakelig fordi oppfinnelsen som søkes patentert ikke er ny.

De fleste patentsøknader som ikke fører fram til patent blir henlagt på grunn av manglende svar eller betaling fra søker, eller trukket av patentsøkere selv. Slike henleggelser kommer ofte som resultat av en negativ uttalelse fra Patentstyret. Det lave antallet avslag (se tabell 5 s. 12) er derfor ikke en indikasjon på andelen saker der Patentstyrets vurdering er «negativ».

Som det fremgår av tabell 5 (s.12), godkjente eller avsto vi flere patentsøknader i 2015 enn i 2014. Imidlertid fortsatte den utviklingen vi har sett de siste årene med at færre søknader blir trukket eller henlagt, slik at antall avgjorte patentsøknader totalt sett var omtrent på samme nivå som i 2014. Antall saker under behandling ble redusert med 12,7 %. I 2015 innførte vi forenklet behandling av patentsøknader der tilsvarende søknader allerede er godkjent i EPO, de nordiske landene og Tyskland. Vi forventer å nå den avtalte planen for nedarbeiding av restanser i løpet av 2017.

Delmål 2 Bedre bruk av immaterielle verdier

Det er et mål for Patentstyret at norske bedrifter har tilstrekkelig kunnskap og bevissthet om hvordan lønnsomhet kan sikres gjennom riktig bruk av immaterielle rettigheter. Patentstyret bidrar til dette gjennom god veiledning i myndighetsrollen og ulike aktiviteter gjennom pådriverrollen. Det er utfordrende å måle Patentstyrets direkte bidrag til dette delmålet. Derfor er det valgt styringsindikatorer som måler vårt bidrag til *kompetanseoverføring til utvalgte målgrupper* og *IPR-modenhet* blant norske brukere.

Prioriteringsanalysen

Det er viktig at Patentstyret bruker sine ressurser mest mulig effektivt for å nå dette delmålet. På oppdrag fra NFD gjennomførte vi i 2015 en analyse som skal danne grunnlag for Patentstyrets prioritering av pådriverinnsats overfor norsk næringsliv og andre målgrupper. Denne prioriteringsanalysen vil danne utgangspunkt for handlingsplaner for Patentstyrets pådriveraktiviteter fra og med 2016. Analysen bygger blant annet på spørreundersøkelser, statistikker og rapporter som belyser norske virksomheters forhold til immaterielle rettigheter. «Et kunnskapsbasert Norge» (Torger Reve og Amir Sasson) er i tillegg brukt som grunnlag for å se på næringer som er eller kan bli viktige for Norge.

Prioriteringsanalysen viser blant annet:

- Nyten av immaterielle verdier og rettigheter må vurderes av den enkelte virksomhet. Pådriverarbeidet bør derfor gjøre bedriftene i stand til selv å vurdere om bruken av immaterielle rettigheter som for eksempel patent, varemerke- og designbeskyttelse kan styrke deres konkurranseevne og verdiskaping.
- Immaterielle verdier og rettigheter er ett av mange områder en bedrift, spesielt en nyetablert, må sette seg inn i. Utforming av informasjon og verktøy må derfor ta hensyn til at behovet for kunnskap og tjenester varierer med utviklingsstadium og IPR-modenhet.
- Pådriverarbeidet bør utnytte samarbeidet med virkemiddelaktører og næringslivsorganisasjoner som virksomhetene hyppig er i kontakt med, og derved sette våre tjenester inn i et bredere, behovstilpasset tjenestespekter.
- Patentstyret bør prioritere grupperinger som antas å ha størst nytte av immaterielle verdier og rettigheter, for eksempel virksomheter som driver med innovasjon, forskning og utvikling (FoU) og eksport, og i tillegg næringer som har eller kan få stor betydning i Norge.

På bakgrunn av dette vil Patentstyret videreutvikle samarbeidet med andre virkemiddelaktører, spesielt SIVA, Innovasjon Norge og Norge forskningsråd. I tillegg til kompetansekartlegging og opplæringsprogram for relevante deler av virkemiddelapparatet, bør samarbeidet konsentreres om virksomheter innen klyngeprogrammet, spesielt eksportvirksomheter og virksomheter i næringene maritim, sjømat, fornybar energi og miljø. Samarbeidet med Innovasjon Norge om kunnskapsoverføring til små og mellomstore virksomheter må videreføres. Det inkluderer aktiviteter mot gründere, som Innovasjon Norge allerede har satt i gang.

For å gjøre kompetanseoverføringen fremover mer effektiv og relevant, startet vi i 2015 arbeidet med å øke vår interne kompetanse om forretningsdrift og kommersiell bruk av immaterielle rettigheter.

Kompetanseoverføring til sentrale målgrupper

Omfang av kurstilbudet

Patentstyrets kurstilbud retter seg både mot profesjonelle aktører og mot personer uten forkunnskaper om fagfeltet. Formålet med kursene er å øke kunnskapen om immaterielle rettigheter og verdier innen norsk næringsliv, og å bidra med videreutdanning for de profesjonelle.

I 2015 arrangerte vi totalt 28 kurs, fordelt på 13 frokostmøter, 9 temakurs, 5 introduksjonskurs og halvdagsarrangementet World IP Day - en global markering i regi av World Intellectual Property Organization. Totalt deltok 1 335 personer på disse arrangementene, en økning på 45 % fra året før. Åtte av disse arrangementene strømmet vi over internett, og totalt 276 deltok på denne måten. Strømming er et viktig tillegg til tradisjonell klasseromsundervisning, siden flere kan delta uavhengig av geografi.

Annen type kompetanseoverføring

Foredrag og arrangementer

I 2015 holdt Patentstyret 101 eksterne foredrag for undervisningsinstitusjoner, virkemiddelapparatet og gründere samt for innovasjonsaktive bransjer som biotek, design, prosessindustri, marin og olje i tillegg til offentlige myndigheter. Totalt nådde vi rundt 3 250 deltakere, en økning på 35 % fra 2014. Gjennom slike foredrag når vi ut til mange i viktige målgrupper, og en økning i antall forespørsler om foredrag viser at det er et udekket behov for denne typen kunnskap.

En annen arena for veiledning og kunnskapsoverføring til prioriterte kundegrupper er messer, konferanser og seminarer. I 2015 deltok vi med stand på 34 messer og bidro på 66 konferanser/seminarer med veiledning og deltakelse i paneldebatter og i juryer.

Digitale kanaler

Patentstyrets nettsider er vår viktigste kommunikasjonskanal og skal sørge for kompetanseoverføring til både nye besøkende uten forkunnskaper, mer erfarne brukere og «IPR-eksperter». Bruken av nettsidene holder seg stabilt, og totalt hadde vi over 270 000 besøk. Omtrent halvparten var nye besøkende. De mest brukte sidene er «Hva er et varemerke» og «Hva er et patent», noe som viser at grunnleggende informasjon er viktig for kundene.

Patentstyret bruker **Facebook, Twitter og LinkedIn** for å nå ut til ulike målgrupper som har interesse for fagområdet vårt, eksempelvis gründere, meningsdannere og fagfolk innen ulike innovasjonsmiljøer, IPR-eksperter og journalister. Vi deler relevante suksesshistorier fra mediene, faglige nyheter og andre aktuelle saker. Det er viktige kanaler for å trekke flere til nettsidene, for å ha dialog gjennom direktemeldinger og for bygge relasjoner. Totalt hadde vi nærmere 9 500 følgere i disse kanalene ved utgangen av året, og vi ser et økende engasjement for det vi publiserer.

Infosenter og kundesenter

Patentstyrets infosenter mottar årlig ca. 8 000 telefonhenvendelser, i underkant av 300 fysisk besøkende til kundesenteret og rundt 500 e-poster med spørsmål om IPR. Tallene er stabile selv om vi gjør stadig mer informasjon og tjenester tilgjengelig på nettet. Dette viser behovet for en direkte dialog, fordi mange oppfatter immaterielle rettigheter og verdier som komplekst. Det er flest privatpersoner og gründere som tar kontakt, men også fullmektiger/advokater og ansatte i små og mellomstore bedrifter henvender seg med ulike spørsmål innenfor fagområdet. Kundeundersøkelsen viser at kundene er fornøyd med veiledningen og opplever at de får tilfredsstillende svar på spørsmålene om alt fra strategisk bruk av immaterielle rettigheter til frister i saksbehandlingen.

Tradisjonelle medier

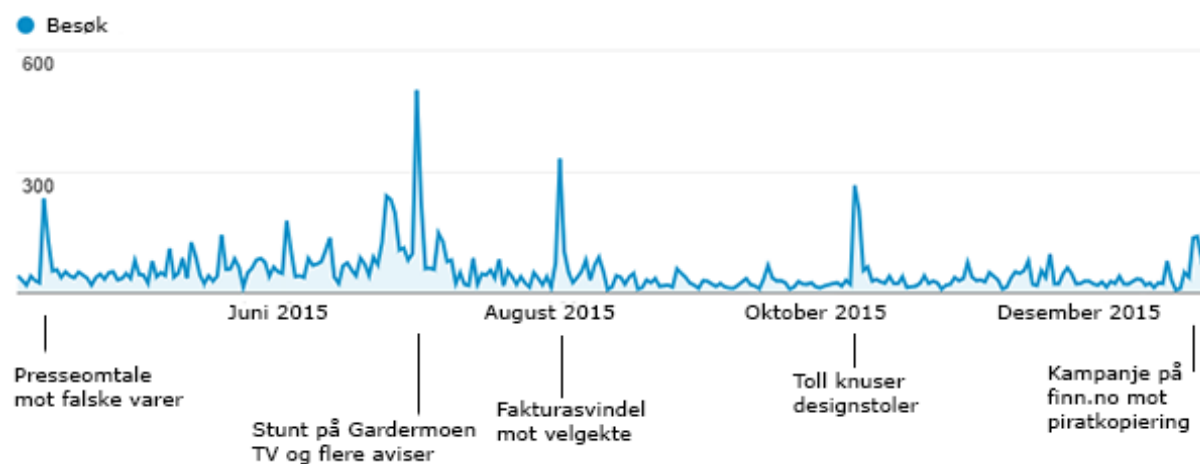
Aktivt mediearbeid er en annen viktig arena for å få frem budskap knyttet til immaterielle rettigheter. De siste 10 årene har vist en kraftig økning i medieoppmerksomhet, med nær en tredobling av antall omtaler. 2015 ga Patentstyret 353 presseoppslag, noe som talmessig er det fjerde beste resultatet vi har hatt. Majoriteten av disse

sakene dreier seg om konflikter rundt navn og varemerker. Spesielt når kjente aktører er berørt, kan presseinteressen være stor og oppslagene bli mange. Eksempler fra 2015 var den lille fotobutikken Aker Foto sin navnestrid med Aker Solutions, Maaruds enerett til «potetgull» som ble utfordret av snacksprodusenten Kims, og Senjabryggeriets øl «Søl» mot det kjente meksikanske «SOL». Andre temaer som har gitt mye presseomtale er det mye diskuterte patentet på behandling av lakselus, og lansering og markedsføring av det nye nettstedet velgekte.no. I over 20 % av sakene spiller Patentstyret en sentral rolle.

Effekten av redaksjonell omtale fikk vi tydelig illustrert i 2015: hver gang den ferske nettsiden velgekte.no ble nevnt i pressen, målte vi helt parallelt utslag i besøksstatistikken, også når nettsiden spilte en perifer rolle i oppslaget. Siden velgekte.no har et stabilt besøksmønster, kan vi utelukke feilkilder og tilfeldigheter som forklaring på besøkstoppene. Se figur 16 nedenfor.

Vi har altså all grunn til å tro at Patentstyret når ut til et bredt publikum gjennom redaksjonelle presseomtaler, og at særlig varemerkekonflikter virker som påminnelser om betydningen av å skaffe seg rettigheter. Riksdekkende presse utgjør 32 % av omtalen, og store, viktige publikasjoner som Dagens Næringsliv, Aftenposten og VG er blant de ti mediekanalene som oftest har omtalt oss.

Figur 16: Vi ser tydelige besøksstopper når velgekte.no omtales eller brukes som kilde.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

Patentstyret har samarbeidsavtaler med Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, SIVA og Norsk design- og arkitektursenter (DOGA), og vi utarbeider årlige planer med samarbeidsaktiviteter for å bidra til gjensidig kompetanseoverføring, utarbeidelse av behovsrettede tjenester og/eller informasjon mot felles kundegrupper.

Samarbeidet med Innovasjon Norge har resultert i nye tjenester som iprhjelp.no, og sammen med Toll og Kulturdepartementet etablerte vi i 2015 velgekte.no. Disse nettstedene synes å treffe målgruppenes behov godt, noe som er nærmere omtalt i egne kapitler. Utover dette kan vi trekke frem samarbeidsaktiviteter med eksempelvis DOGA om Designdagen, samarbeid med Norges forskningsråd om opplæring av Nærings-Ph.D., en konferanse med temaet IPR og Horizont 2020. Samarbeidet med SIVA omfattet blant annet foredrag på SIVA-nett og en egen samling for inkubatorlederne der temaet var immaterielle rettigheter og verdier. Uten et nært og tett samarbeid hadde disse aktivitetene ikke blitt gjennomført, og effekten er at vi når ut mot felles kunder på en mer helhetlig måte.

I prioriteringsanalysen som er omtalt tidligere i kapittelet, er det også gjort en vurdering av samarbeidet med virkemiddelapparatet. Den er oppsummert slik:

Det kan være lettere å nå fram til bedrifter gjennom samarbeid med virkemiddelaktører og næringslivs-organisasjoner de hyppig er i kontakt med, enn direkte til bedrifter. Patentstyret bør derfor videreføre samarbeidet med det øvrige virkemiddelapparatet, spesielt SIVA, Innovasjon Norge og Norges forskningsråd på følgende måter:

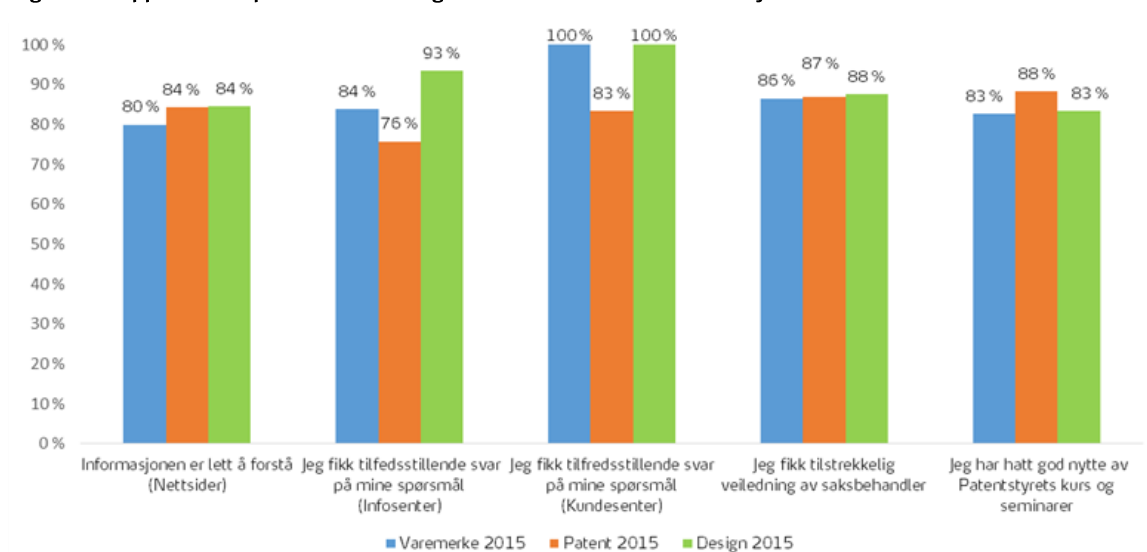
- Forsterket samarbeid om kompetansekartlegging og opplæringsprogram for relevante deler av virkemiddelapparatet. Etablering av et kompetansenettverk for virksomheter innen klyngeprogrammet, med særlig vekt på kunnskap om immaterielle verdiers rolle i verdiskapingen og bruk av immaterielle rettigheter for å understøtte egen konkurransekraft, spesielt for
 - Eksportvirksomheter
 - Virksomheter i næringene maritim, sjømat, fornybar energi og miljø (eventuelt helse og biotek)
- Forsterket samarbeid med Innovasjon Norge for å få ut relevant informasjon til små og mellomstore virksomheter, herunder gruppen gründere der Innovasjon Norge allerede har ulike aktiviteter.

Kompetanseoverføring fra Patentstyrets informasjonsaktiviteter

Effekt av kompetanseoverføring og kundetilfredshet med Patentstyrets informasjonsaktiviteter

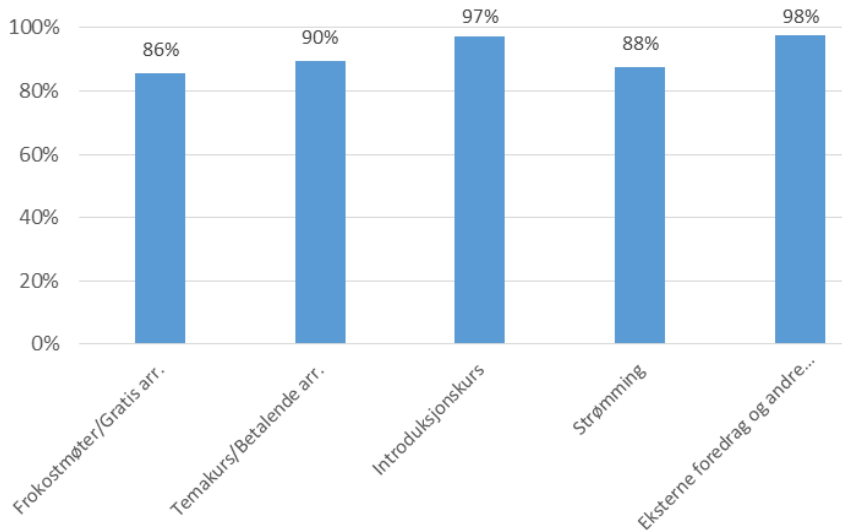
I den årlige undersøkelsen om kundetilfredshet måler vi blant annet opplevd kompetanseoverføring i ulike møter med Patentstyret. Vi kartlegger om nettsidene er lett å forstå, om kundene får tilfredsstillende svar på spørsmål ved infosenteret og kundesenteret, om de får tilstrekkelig veiledning av saksbehandler og om de har hatt god nytte av kurs og foredrag. Kurs, arrangementer og eksterne foredrag evaluerer vi også gjennom egne undersøkelser. Figurene under viser hvor mange prosent som har svart 3 eller 4 på en skala fra 1 til 4, der 1 er svært misfornøyd og 4 er svært fornøyd. Målsettingen er at 85% skal være fornøyd med kompetanseoverføringen, noe vi oppnår på flere av områdene.

Figur 17: Opplevd kompetanseoverføring fra ulike møter med Patentstyret

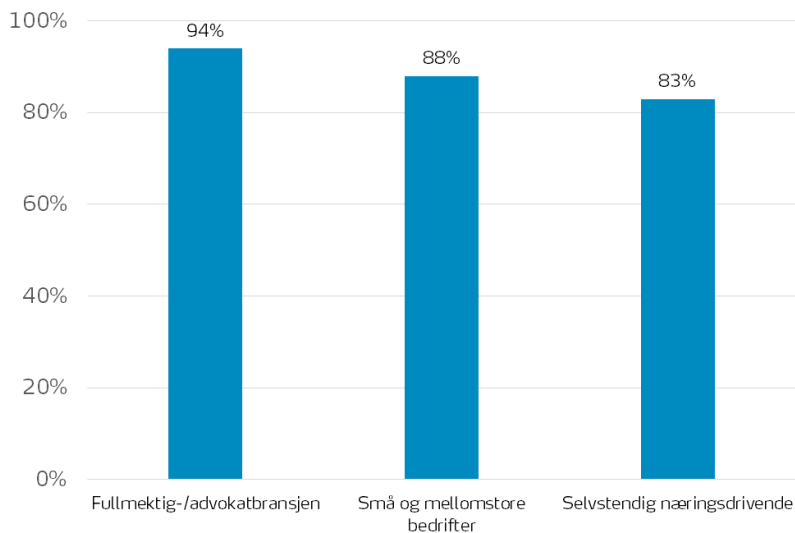
Søkere av patent, varemerke- og designregistrering er i all hovedsak fornøyd med informasjonen og utbyttet de får ved de ulike møtene med Patentstyret.

Figur 18: Opplevd kompetanseoverføring fra kurs og arrangementer

Også blant deltagere på våre kurs og arrangementer er det høy tilfredshet. Både deltakere på kurs vi selv arrangerer og på eksterne arrangement der vi er bidragsytere, er godt fornøyd med kompetansen de tilegner seg hos oss.

Figur 19: Opplevd kompetanseoverføring hos ulike kundegrupper

Fullmektiger og advokater er den gruppen som er mest tilfreds, hele 94% av de spurte var fornøyd. Selvstendig næringsdrivende ligger litt under målet på 85 %.

IPR-modenhet blant norske brukere

Det er interessant - og utfordrende - å måle «IPR-modenhet» blant norske brukere. En styringsindikator i MRS knyttet til IPR-modenhet er bruken av Patentstyrets tjenester som forundersøkelser og søke- og varslingstjenesten. Bruken av tjenestene sier noe om norske bedrifter har kunnskap om immaterielle verdier og ser behov for å sikre disse verdiene. En annen indikator er antall norske søknader om rettigheter i utlandet, se rapportering på disse indikatorene under. Bedriftene kan imidlertid velge andre leverandører enn Patentstyret, slik at bruk av våre tjenester alene ikke fanger opp norske bedrifters IPR-modenhet. Vi øker samtidig tilgjengeligheten av patent- og varemerkedata via søketjenesten, noe som gir brukere mulighet til selv å gjøre innledende søk. Vi opplever økt bruk av vår søke- og varslingstjeneste. Samtidig har vi sett en tendens til at et økende antall søkere leverer søknader uten å ha benyttet forundersøkelser. Det er vanskelig å si noe sikkert om norske brukeres IPR-modenhet basert kun på disse indikatorene. Det er derfor relevant å benytte andre indikatorer på næringslivets forhold til immaterielle verdier og rettigheter for å kunne følge utviklingen over tid.

Patentstyret gjennomførte derfor i november 2015 en undersøkelse av norsk næringsliv for å utvikle indikatorer som viser IPR-modenhet blant norske bedrifter. Bedriftene ble spurt om holdninger til immaterielle verdier og rettigheter, deres bruk av immaterielle rettigheter som patenter, varemerker og design, og i hvilken grad virksomheten planlegger å bruke ressurser i fremtiden på å arbeide med virksomhetens immaterielle verdier. I tillegg ble det spurt om kjennskap til Patentstyret og våre tjenester.

Undersøkelsen viste at hos 23 % av bedriftene er immaterielle verdier sentralt. Hos 35 % er immaterielle verdier ikke sentralt, men heller ikke glemt, mens blant de resterende 42 % var immaterielle verdier ikke viktig for bedriften. Resultatene viste at immaterielle verdier og rettigheter i større grad er viktig for virksomheter som er knyttet til FoU, virksomheter som eksporterer varer og tjenester, og for virksomheter som er tilknyttet ulike klyngeprogram (som Arena NCE osv.). Større bedrifter, virksomheter innen tjenesteytende næringer og virksomheter lokalisert i Oslo og Akershus er også overrepresentert blant virksomheter hvor IPR er sentralt.

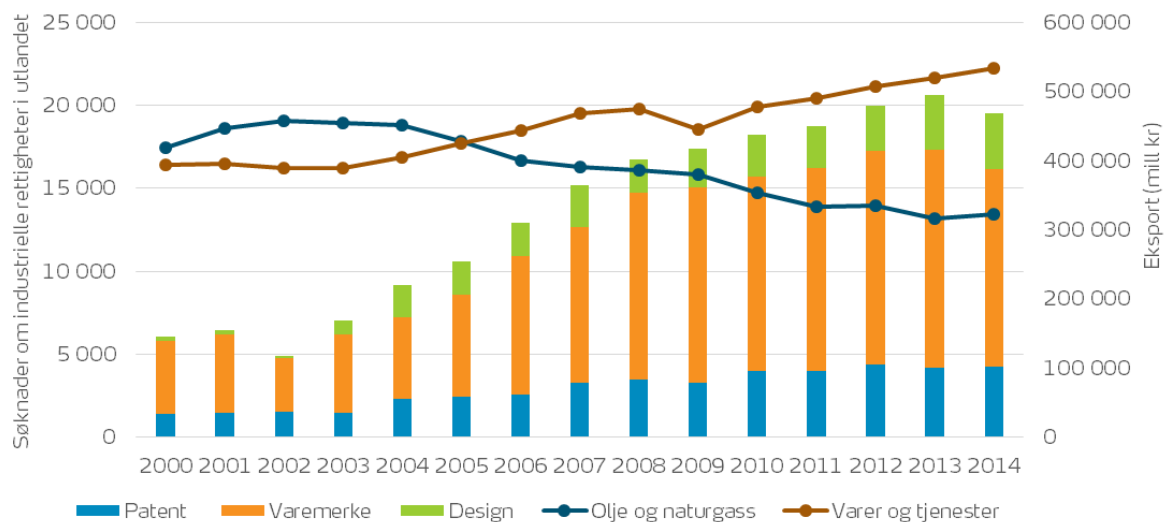
Resultatene fra undersøkelsen blir et viktig supplement til prioriteringsanalysen når vi skal prioritere målgrupper for vår pådriveraktivitet.

Samlet antall patent-, varemerke- og designsøknader fra norske søkere til utlandet

Den samlede immaterialrettsaktiviteten til norske aktører gir en indikasjon på IPR-modenhet. I tillegg til antall søknader fra norske søkere om patent, varemerke og design i Norge, er det derfor også relevant å se på antall søknader norske søkere leverer i andre land.

Figur 20 viser utviklingen over tid av samlet antall søknader om industrielle rettigheter til utlandet levert av norske søkere. Økningen i antall søknader skyldes vekst både i antall søknader samlet og i antall land hvor det søkes om rettigheter, og kan ses som uttrykk for en markedsekspansjon. Merk at EU-varemerke- og designsøknader er multiplisert med antallet land omfattet av ordningen, mens europeiske patentsøknader kun er talt én gang. Data for 2015 er ennå ikke tilgjengelig. Figuren viser også verdien av norsk eksport uttrykt i faste priser (2005-priser), splittet på olje /naturgass og varer/tjenester. Verdien av eksport av varer og tjenester har økt i perioden. Det er rimelig å anta at det meste av økningen i søknader om industrielle rettigheter utenfor Norge vil være knyttet til varer og tjenester og at den har sammenheng med økt eksport av varer og tjenester til andre land.

Figur 20 Antall søknader om industrielle rettigheter fra norske søkere til land utenom Norge

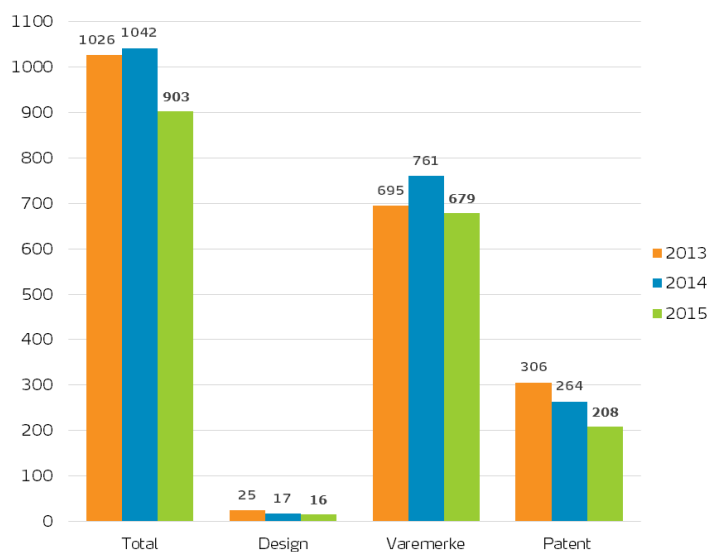

Kilder: WIPO Statistics Database og Statistisk sentralbyrå.

Antall forundersøkelser fra norske virksomheter

Antall forundersøkelser utført i 2015 har gått noe ned fra 2014. Forundersøkelser innen patentområdet har vist en nedgang over flere år. Vi antar at dette skyldes færre oppdrag fra profesjonelle aktører som nå bruker flere forskjellige leverandører og som gjør en større del av arbeidet selv. Innenfor varemerker var det en nedgang fra 2014, trolig fordi en del kunder velger å sende en varemerkesøknad direkte til Patentstyret uten å få en vurdering tidlig i prosessen. I 2015 ble det startet aktiviteter for å øke bruken av forundersøkelser fra nye kunder, og dette arbeidet fortsetter utover i 2016.

Figur 21: Antall forundersøkelser innen patent-, varemerke- og designområdet

Kundebruk av registre og databaser som Patentstyret stiller til rådighet

Nettjenestene Søk, Varsling og Statistikk gir oversikt over registrerte rettigheter og søknader i Norge. I 2015 forbedret vi tjenestene ved blant annet flere søkefelter og justert søkemotor. Flere opplysninger om saker og raskere oppdatert betalingsinformasjon gjør at kundene har enda bedre nytte av informasjonen de finner. Både antall besøk og tid brukt i tjenesten har økt, førstnevnte med 10 % siden 2014. Våre data er tilgjengelige i flere internasjonale databaser, og besøk til tjenestene våre som kommer via disse kanalene er også økende. Alt dette gjør at kundene våre har et bedre grunnlag når de eventuelt velger å registrere egne rettigheter. En ny påloggingsløsning som også brukes ved e-betaling, er lansert. Dette legger til rette for en mer sømløs bruk av Patentstyrets elektroniske tjenester. E-betaling er lansert og tatt i bruk av pilotkunder høsten 2015. Tjenesten sørger for enklere fornyelse av rettigheter, mindre risiko for dobbeltbetaling, feilbetaling og tap av rettigheter.

Oppfølging av stortingsmeldingen om immaterielle verdier og rettigheter

(Meld.St. 28 (2012-2013) Unike idear, store verdier – om immaterielle verdier og rettar).

Myndighetsnettverk og nettsted piratkopiering

Piratkopiering og varemerkeforfalskning er et omfattende og økende problem for det norske samfunnet - det er ikke lenger bare luksus-vesker, klokker og klær som piratkopieres. I 2015 trappet norske myndigheter opp kampen mot piratvirksomhet. Det ble etablert et Myndighetsnettverk mot inngrep i immaterielle rettigheter og nettstedet velgekte.no ble opprettet. Patentstyret har vært sentral i dette arbeidet.

I tillegg til Patentstyret er Justis- og beredskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Toll, Politiet (Økokrim), Legemiddelverket, Innovasjon Norge og Direktoratet for sikkerhet og beredskap med i myndighetsnettverket. Nettverkets overordnede formål er å styrke myndighetenes samarbeid om problemstillinger knyttet til systematiske og organiserte inngrep i immaterielle rettigheter, herunder å bidra til å bekjempe piratkopiering og omsetning av varemerkeforfalskninger i Norge.

Gjennom nettverket ble det i 2015 iverksatt en rekke tiltak for å gjøre forbrukerne bevisste på problemet med piratkopiering:

- Lanseringsarrangement for velgekte.no hos NHO
- Klistremerke-kampanje på pakkepost hos samtlige norske tollstasjoner
- Bevisstgjørings-kampanje med Toll og advokater for rettighetshavere på Gardermoen
- To artikler om piratkopiering i flymagasinet til Norwegian.
- Annonse om skadevirkninger ved piratkopiering på Finn.no

Patentstyret, Toll og Kulturdepartementet står bak opprettelsen av opplysningsnettstedet velgekte.no som ble lansert i mars 2015. Hensikten med nettstedet er å bidra til å redusere piratvirksomhet i Norge. Nettstedet har en forbrukerrettet profil men har også skreddersydd innhold rettet mot næringsliv, myndigheter og media. [Velgekte.no](http://velgekte.no) har siden lanseringen rukket å bli en viktig kilde som ofte benyttes av mediene når piratvirksomhet omtales.

I løpet av 2015 har velgekte.no hatt rundt 22 000 besøk og over 50 000 sidevisninger. Dette er tall vi er fornøyde med. Statistikken viser at det var en markant økning i antall besøkende til nettstedet da velgekte.no ble omtalt i mediene, og da de ulike kampanjene ble gjennomført.

Figur 22:
Klistremerker fra
kampanjen med Toll

Etablere en SMB-rettet veiledningstjeneste

I august 2013 ba Nærings- og fiskeridepartementet Patentstyret, i samarbeid med Innovasjon Norge, om å etablere en veilednings- og rådgivningstjeneste for små og mellomstore virksomheter innen immaterielle verdier og rettigheter. På bakgrunn av grundig kartlegging, valgte vi at tjenesten primært skulle inneholde følgende:

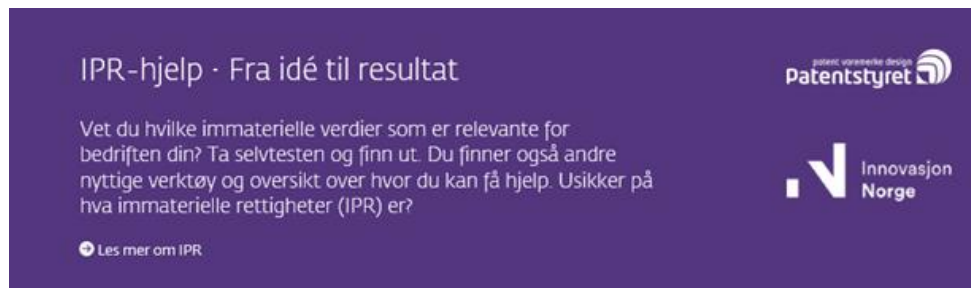
- Grunnleggende informasjon og enkle verktøy, samlet på ett sted
- Oversikt over rådgivere som kan gi eksperthjelp

Prosjektgruppa valgte ut tjenester og verktøy som spesielt virksomheter med begrenset kunnskap om immaterielle verdier og rettigheter vil kunne ha nytte av, særlig de som har lite erfaring på området. Disse ble gjort tilgjengelig på et eget nettsted, iprhjelp.no, som ble lanserte i mars 2015. Nettstedet inneholder:

- En selvtest som viser om en virksomhet bruker immaterielle ressurser i sin verdiskaping og som gir informasjon om mulighetene for å oppnå immaterielle rettigheter.
- Kostnadskalkulatorer som kan benyttes for å anslå hva det vil koste å få patent eller registrere varemerke eller design.
- Bedriftseksempler som viser hvordan andre har håndtert sine immaterielle verdier.
- Oversikt over profesjonelle aktører som gir kvalifisert rådgivning og veiledning.

Siden oppstart i mars 2015 har nettstedet hatt 3 300 unike brukere med til sammen 4 800 besøk, og til sammen 16 260 sidevisninger. Både Patentstyret og Innovasjon Norge markedsfører siden aktivt, men vi har fortsatt en jobb å gjøre for å nå ut til alle potensielle målgrupper.

Figur 23: Utsnitt fra iprhjelp.no

Styrke kunnskapsgrunnlaget relatert til IPR ved nye satsinger i Norges forskningsråd

I samarbeid med Norges forskningsråd presenterte Patentstyret sommeren 2015 forslag om kartlegging av patentlandskap for lederne av SFI-programmene (Sentre for forskningsdrevet innovasjon). Målet med en slik kartlegging er å få en oversikt over blant annet teknologitrender og rettighetshavere. Med denne kunnskapen kan man legge en bedre strategi i oppstartsfasen av prosjekter og utnytte forskningsmidlene på en bedre måte. Dette kan oppnås ved blant annet å unngå områder hvor det allerede finnes mange patenter og ved å identifisere potensielle samarbeidspartnere og nøkkelpersoner innen fagfeltet. Det var stor interesse for slike analyser, og to områder ble valgt ut i første omgang. Det ene var knyttet til Inven2/UiO innen immunterapi, det andre til SINTEF Fiskeri og havbruk AS innen robust, sikkert og effektivt fiskeoppdrett på eksponerte steder. Analysene vil bli ferdigstilt våren 2016, og det planlegges fire nye analyser av andre FoU-miljøer i 2016.

Mulighet for etablering av privat, kommersielt tilbud om rettstvistsforsikring for immaterielle rettigheter i det norske markedet

Patentstyret utredet i 2015 på oppdrag fra NFD muligheten for å etablere et tilbud om rettstvistsforsikring for immaterielle rettigheter. Anbefalingen fra Patentstyret var at vi informerer om eksisterende kommersielle tilbud på slike forsikringer for foretak som er aktive i Norge. Patentstyret vil derfor gå ut med slik informasjon i 2016.

Intellectual Property Institute of Norway (IPIN)

For to år siden etablerte NTNU et senter for forskning og undervisning innen immaterielle verdier, Intellectual Property Institute of Norway, sammen med Patentstyret og Center for Intellectual Property (CIP). Etableringen ble delfinansiert av NFD i oppstarten og var et tilsvarende på forslag til tiltak mot UoH-sektoren i stortingsmeldingen. Rollen som partner ble videreført i fjor. Et nytt bedriftsinternt program ble gjennomført 1. tertial, med god oppslutning og med deltagelse fra to medarbeidere i Patentstyret. Vi har i 2015 også bidratt i IPINs Nordiske Råd og i videreutvikling av senteret.

EPO, WIPO, EFTA og OHIM

Patentstyret representerer Norge i Den europeiske patentorganisasjonens forvaltningsråd og underliggende komiteer. I 2015 deltok vi på møter i forvaltningsrådet, møter i budsjett- og finanskomiteen, patentlovkomiteen og i teknisk/operasjonell komite. Vi har i forkant av møtene avklart norske posisjoner med NFD, Utenriksdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Patentstyret rapporterer til departementene fra møtene i forvaltningsrådet. Vi deltok også som observatør i Select Committee som forbereder den praktiske innføringen av enhetspatent i EU (Unitary patent). Norge kan ikke bli med i denne ordningen, da deltakelse er avhengig av EU-medlemskap.

Patentstyret representerte i 2015 Norge på WIPOs generalforsamlinger og i underliggende komiteer på området for industrielt rettsvern. På samme måte som ved deltakelse i EPO, avklarer Patentstyret posisjoner med ansvarlig departement og rapporterer tilbake. Patentstyret deltar i flere komiteer: systemer for klassifisering av oppfinnelser for gjenfinning i senere granskning av nye oppfinnelser, klassifisering av varer og tjenester for søknader om varemerkebeskyttelse, patentlovkomiteen, varemerke- og designkomiteen og komiteene for de internasjonale søknadsordningene for patent, varemerke og design.

Patentstyret har i 2015, etter anmodning fra NFD, deltatt i delegasjonene i en rekke frihandelsforhandlinger i EFTA-regi (med Filippinene, Tyrkia, Vietnam og Malaysia). Vi har i slike tilfelle deltatt i forhandlingene om særskilte vedlegg om beskyttelse av immaterialrett.

Patentstyret har også deltatt i EFTA/EØS-arbeidet på området for det industrielle rettsvern gjennom møter i spesialutvalget for immaterialrett og i arbeidsgruppen for immaterialrett i Brussel.

For norsk næringsliv er det viktig at regelverk praktiseres likt i de ulike landene, for å ha økt forutsigbarhet for den som søker om registrering i flere land. På design- og varemerkeområdet deltar derfor Patentstyret aktivt i møter i OHIM, og i OHIMs Convergence Programme. Gjennom programmet samarbeider landene for å gjøre saksbehandlingspraksis i OHIM og i de europeiske varemerke- og designmyndighetene mer enhetlig.

Nordisk Patentinstitutt, NPI

Norge er partner i Nordisk Patentinstitutt sammen med Danmark og Island. NPI har to hovedaktiviteter:

1. Behandle PCT-søknader som en av WIPOs PCT-myndigheter
2. Gjennomføre NPI-opppdrag som ulike typer forundersøkelser knyttet til patentering for utenlandske kunder

NPI behandler PCT-søknader fra norske, danske og islandske søkere. I tillegg kan svenske søkere bruke NPI.

NPI skal levere tjenester av minst like god kvalitet som andre PCT-myndigheter i Europa, og samtidig være en lett tilgjengelig «lokal» PCT-myndighet tilpasset behovene til våre nasjonale søkere.

NPI gjennomfører også forundersøkelser for utenlandsk næringsliv, tilsvarende de forundersøkelsene som Patentstyret utfører for norske bedrifter.

NPIs egen stab står for hoveddelen av administrasjon og salg, utviklingsoppgaver og kontakt med WIPO, mens saksbehandlere hos Patent- og Varemærkestyrelsen (PVS) i Danmark og Patentstyret i Norge utfører forundersøkelser, gransking og IPR-faglig harmonisering og kvalitetssikring.

Den økonomiske modellen med full kostnadsdekning av NPI sentralt krever at alle parter jobber mest mulig kostnadseffektivt. Patentstyret arbeider derfor tett sammen med partnerne i NPI for å oppnå dette.

Behandlingen av PCT-søknader og NPI-opppdrag er faglig svært likt behandling av nasjonale patentsøknader. Det er derfor betydelig synergieffekt mellom disse aktivitetene i Patentstyret. Arbeidet for utenlandsk næringsliv gir Patentstyret i tillegg viktig kompetanse, både i søkestrategi, kundeoppfølging og om hvordan internasjonalt næringsliv bruker patentanalyser i sin forretningsstrategi. Denne erfaringen vil i sin tur komme norsk næringsliv til gode.

Selv om aktiviteten i NPI ikke har økt som forventet i de senere årene er NPI fortsatt svært viktig for Patentstyret. Partnerskapet i NPI fører blant annet til et tett faglig samarbeid med PVS. Dette bidrar til en kontinuerlig forbedring av Patentstyrets søknadsbehandling, rutiner og i særlig grad til økt kundeorientering.

Tabellen viser utvikling av antall PCT-søknader og NPI-opppdrag behandlet av Patentstyret.

Tabell 11: Oppgaver gjennom Nordisk Patentinstitutt

	2011	2012	2013	2014	2015
Antall PCT-søknader	150	162	136	149	148
Antall NPI-opppdrag	56	190	165	178	105

PCT-søknader

I 2015 behandlet Patentstyret 148 PCT-søknader for NPI, på nivå med 2014. Vi oppfatter at dette er et fornuftig nivå, da en del av norsk næringsliv av ulike årsaker velger EPO eller det svenske patentverket PRV som internasjonal granskningsmyndighet. I 2015 valgte et av Norges største industrikonsern å få sine PCT-søknader

NPI som PCT-granskningsmyndighet

17 nasjonale patentverk er godkjent som granskningsmyndighet for internasjonale patentsøknader (PCT), eksempelvis patentverkene i USA, Australia, Brasil, Kina, Japan, Sverige og Finland. I tillegg finnes tre regionale – EPO, NPI og det nyopprettede Visegrad Patent Institute (Polen, Ungarn, Slovakia og Tsjekkia).

gransket av Patentstyret gjennom NPI, og Patentstyret vil fremover arbeide for at også andre norske industri-konsern benytter NPI som internasjonal granskningsmyndighet.

Det økonomiske resultatet for PCT viser et underskudd på ca. 1 million kroner mot et underskudd på ca. 1,7 millioner kroner i 2014. Behandling av PCT-søknader er, som for nasjonale patentsøknader, underfinansiert. Søknadsgebyrene som fastsettes av WIPO dekker ikke de faktiske kostnadene for søknadsbehandlingen. Underfinansieringen av nasjonale patentsøknader kompenseres imidlertid ved inntekter fra senere årsavgifter. Dette er ikke tilfellet med PCT-ordningen der fremtidige årsavgifter vil tilfalle patentmyndighetene i de land der søknaden tilslutt blir godkjent.

NPI-opppdrag

I 2015 gjennomførte Patentstyret noe færre NPI-opppdrag enn året før. Dette skyldes delvis redusert etterspørsel fra kundene og delvis at PVS i 2015 hadde behov for et større antall oppdrag på grunn av en overtallighets-problematikk. Strategien som er fulgt de siste 2 årene med å gå inn i bedriftsmarkedet i USA og Europa har gitt NPI mer krevende og kompetente kunder. Patentstyret vil sammen med PVS i Danmark arbeide spesielt med å styrke kommunikasjonen med disse oppdragskundene og håper å se en vekst i dette markedet i årene som kommer.

Det økonomiske resultatet for NPI-opppdrag viste et underskudd på snaut 0,1 millioner kroner, en forbedring på nesten 0,6 millioner kroner fra 2014.

Tabell 12: Nordisk Patentinstitutt resultat

	2015
PCT-søknader	
Inntekter	783 210
Direkte kostnader	1 771 689
Andre kostnader	80 894
Resultater PCT-søknader	-1 069 373
NPI-opppdrag	
Inntekter	1 766 390
Direkte kostnader	1 751 521
Andre kostnader	121 341
Resultat NPI-opppdrag	-106 472

Tidstyver og forenkling

Patentstyret har lenge jobbet med forenklingsarbeid, blant annet siden «Et enklere Norge». Lover og forskrifter endres jevnlig med sikte på forenkling. Ansvarsområdene våre er regulert av mange internasjonale traktater hvor en viktig målsetning er å gjøre det enklere for næringslivet.

Patentstyret ga innspill på tidstyver for sluttbrukere gjennom DIFIs innrapporteringsløsning innen fristen 1. juni 2015.

Medarbeiderne er gjennom året oppfordret til å komme med innspill på effektivisering og tidstyver. Gjennom kvalitetsstyringssystemet vårt har vi et system for innmelding av forbedringsforslag, og forslag om effektivisering er en naturlig del av dette.

Effektivitet var ett av tre prioriterte områder i Patentstyrets virksomhetsplan for 2015, og i vår overordnede risikovurdering er det etablert et eget risikoområde «effektivitet». I 2015 gikk vi over fra å bruke tidsregistreringssystemet WinTid til å føre tid i Agresso økonomisystem. Fra 1. januar 2016 fordeler alle medarbeidere arbeidstiden på aktiviteter og prosjekter. Dette vil gi full oversikt over ressursbruken og dermed bedre styringsinformasjon framover.

Av konkrete tiltak som bidro til effektiv drift og fjerning av interne tidstyver nevnes:

- Innføring av ny mobil kommunikasjonsløsning med Skype for business. Løsningen gir god oversikt over tilgjengelighet og nye muligheter for kommunikasjon gjennom videomøter og deling av skjerm med de som arbeider via fjernarbeidsløsning. Nesten 35 % av medarbeiderne i Patentstyret har faste hjemmekontordager i uka. Dette oppleves både som en effektiv løsning og et verdsett gode. I tillegg benyttes muligheten for å jobbe hjemmefra ad hoc når dette er hensiktsmessig.
- Det er jobbet med å etablere felles metodikk og økt kompetanse på prosjektstyring i Patentstyret.
- Innføring av enklere behandling av patentsøknader som allerede er godkjent av andre relevante patentmyndigheter. Dette vil også ha en positiv effekt med raskere saksbehandlingstid for søkerne.

For Patentstyrets kunder har følgende tiltak hatt størst effekt:

- Gjennomføring av første fase for elektronisk betalingsløsning for Patentstyrets kunder.
- Videreført klarspråkprosjekt for mer effektiv kommunikasjon med kundene.
- Tiltredelse til Londonoverenskomsten, se egen omtale under.
- Endring i patentloven som muliggjør patentsøknadsbehandling på engelsk, se egen omtale under.

Den viktigste satsningen i 2015 var imidlertid igangsetting av prosjektet «Kunden viser vei», se egen omtale under.

Reduserte krav til oversettelse av europeiske patenter og patentsøknader til Patentstyret

Fra 1. januar 2015 ble det enklere og billigere å gjøre europeiske patenter gjeldende i Norge gjennom Norges tiltredelse til Londonoverenskomsten under Den europeiske patentkonvensjonen. Tidligere måtte hele det europeiske patentet oversettes til norsk når det skulle gjelde i Norge. Nå er det bare en mindre del av patentet, nemlig patentkravene, som må oversettes. I 2015 var 59 % av de europeiske patentene som ble levert til validering i Norge på engelsk. Dette innebærer en antatt total årlig besparelse for innehaverne av disse patentene på rundt 10 millioner kroner. Det er primært utenlandske innehavere som validerer europeiske patenter i Norge.

Fra samme tidspunkt ble det åpnet for å levere og få behandlet patentsøknader i Patentstyret på engelsk. Dette gjelder både søknader som leveres direkte til Patentstyret og internasjonale søknader som videreføres i Norge. Patent skal meddeles på engelsk hvis søknaden er på engelsk. Patentkravene må oversettes til norsk på samme måte som for europeiske patenter. Norske søkere kan dermed slippe store utgifter til oversettelse av søknaden fra norsk hvis de ønsker å søke internasjonalt, og det samme gjelder de som viderefører sine internasjonale patentsøknader i Norge - hovedsakelig utenlandske søkere. I 2015 ble 57 % av patentsøknadene levert på engelsk, og de fleste av disse ba om engelsk saksbehandling. Dette innebærer en antatt total årlig besparelse for søkerne på rundt 6 millioner kroner. For Patentstyret blir søknadsbehandling på engelsk noe mer krevende.

Prosjektet «Kunden viser vei»

Regjeringen er opptatt av kontinuerlig forenkling og forbedring for næringslivet. Et velfungerende immaterialrettssystem og en velfungerende myndighet (Patentstyret) er sentrale rammevilkår for at virksomheter skal velge å basere den nyskapende virksomheten sin i Norge. I mai 2015 igangsatte Patentstyret tjenstedesignprosjektet «Kunden viser vei – prosjekt for bedre søknadsflyt». Det skal foreslå fremtidsrettede prosesser for søknadsbehandling, som ivaretar kundenes behov før innleveringen, under behandlingen og etter avgjørelsen av søknaden. Nye løsninger skal gi kundene og Patentstyret bedre effektivitet og gode brukeropplevelser samt bidra til «flere gode rettigheter». Prosjektet skal levere sin analyse innen 1. kvartal 2016.

Andre områder Patentstyret har ansvar for

Meklingsnemnda for arbeidstakeroppgifter

Patentstyret er sekretariat for Meklingsnemnda for arbeidstakeroppgifter. Ved årsskiftet 2014-15 utgjorde nemndas saksbeholdning én sak, som ble forlikt i meklingsmøte i februar 2015. Også ved årsskiftet 2015-16 utgjør saksbeholdningen én sak, som kom inn i desember 2015. Saksforberedelsen av denne er påbegynt.

Klage foretaksnavn

Hvis noen mener at et foretaksnavn registrert i Foretaksregisteret i Brønnøysund kan forveksles med sitt foretaksnavn eller varemerke, kan de sende inn en klage til Patentstyret. Det samme gjelder hvis foretaksnavnet krenker rettigheter til et vernet personnavn. Patentstyret behandler altså klager på foretaksnavn som er registrert i Brønnøysundregisteret. Patentstyret mottok 39 slike krav om administrativ overprøving av registrerte foretaksnavn i 2015.

Administrativ overprøving på varemerkeområdet – avklaring av vernet til registrerte varemerker

Patentstyret kan slette eller kjenne ugyldig varemerkeregistreringer som ikke lenger er gyldige hvis noen ber om det. Ordningen kalles *administrativ overprøving*, og ble innført i 2010. I 2015 fikk Patentstyret 89 slike krav. Over 90 % av sakene gjelder sletting av saker på grunn av manglende bruk, altså at innehaveren av registreringen ikke har tatt i bruk rettigheten innen 5 år etter registreringen. Registreringen kan da slettes helt eller delvis for noen av varene eller tjenestene. Nesten 30 % av disse sakene blir forlikt eller slettet av innehaver. I bare 10 % av sakene blir registreringen opprettholdt. Siden ordningen ble innført har Patentstyret behandlet 366 slike krav. Dette betyr at ordningen frigjør plass i varemerkeregisteret, og gjør det klarere for andre hvilke vern rettighetene i registeret har.

Ansvarsmerker

Et ansvarsmerke er et stempelmerke for gull-, sølv- og platinavarer. Patentstyret administrerer registeret over ansvarsmerker i Norge. Tidligere var ansvarsmerker en evigvarende registrering. En endring i forskrift om registrering av ansvarsmerker som trådte i kraft i 2005, innebar at alle ansvarsmerker må fornyes hvert tiende år etter registrering. I 2015 gjennomførte Patentstyret derfor et større arbeid for å oppdatere innehaver- og adresseopplysninger for dem som har registrert ansvarsmerker i Patentstyrets database.

4. Styring og kontroll

Overordnet vurdering av styring og kontroll

Patentstyret benytter mål- og resultatstyring som sitt grunnleggende styringsprinsipp. Patentstyret viser til at samlet måloppnåelse er god, jf. del 1 og 3.

God internkontroll står sentralt i vår oppfølging for å sikre at vi når målene våre, har en effektiv drift, pålitelig økonomiforvaltning og overholder lover og regler. Vi har etablert internkontroll innen anskaffelser og økonomi, samfunnssikkerhet og beredskap, IKT-sikkerhet, oppfinnelser av betydning for rikets forsvar og HMS området. I 2015 avdekket vi ingen vesentlige svakheter, feil eller mangler i kritiske prosesser og aktiviteter. Interimsrevisjonen utført av Riksrevisjonen høsten 2015 medførte ingen merknader.

Kontrollen av Patentstyrets behandling av patent-, varemerke- og designsøknader og forundersøkelser ivaretas gjennom et kvalitetsstyringssystem iht. NS-EN ISO 9001:2008. I 2015 skiftet vi sertifiseringsorgan til DNV GL, som utførte den årlige gjennomgang og revisjon av systemet for kvalitetsstyring. Resultatet viste at Patentstyret vurderes til å være på nivå 4 (av 5) på grad av styring. Revisoren pekte på flere positive områder ved kvalitetsstyringsarbeidet, blant annet meget gode revisjonsrapporter fra de siste revisjonene og en god plan for det videre kvalitetsarbeidet. I tillegg trakk DNV GL frem at det var positivt at Patentstyret hadde gjennomført risikoanalyser og jobber forebyggende med uønskede hendelser.

Ledelsen gjennomfører årlig en overordnet risikovurdering som også oppdateres jevnlig gjennom året.

Gjennomgangen viser at risikobildet ikke er kritisk, men at de største utfordringene i styringen av Patentstyret er:

- Kontroll på informasjon
 - Patentstyret har en viktig oppgave i å gjøre våre data tilgjengelige for samfunnet. En mindre del av informasjonen er imidlertid unntatt offentlighet i en periode. God kontroll på våre data er derfor en sentral oppgave.
- Oppfølging av stortingsmeldingen om immaterielle verdier og rettigheter
 - Intensjonene i meldingen følges ikke nødvendigvis opp med ressurser. Patentstyret må i all hovedsak hente ressurser til dette arbeidet gjennom å effektivisere driften.
- Usikker økonomi på grunn av gjeldende pensjonsordning
 - Innen statsforvaltningen dekkes normalt arbeidsgiverandelen til Statens pensjonskasse sentralt av Arbeids- og sosialdepartementet. Med gjeldende ordning må Patentstyret dekke arbeidsgiverandelen av pensjon selv, og den kompenseres bare i varierende grad gjennom den årlige utgiftsbevilgningen.

Patentstyrets ledergruppe følger også opp et utvalg styringsindikatorer annenhver måned slik at eventuelle tiltak kan iverksettes ved behov.

Bemanningssituasjonen har vært tilfredsstillende i 2015. Antall årsverk er i løpet av året redusert med 9. Dette skyldes dels planlagt effektivisering, dels en stram budsjettssituasjon.

For å styrke ledelsen av virksomheten og å øke gjennomføringsevnen, videreførte Patentstyret i 2015 lederutviklingsprogrammet som ble påbegynt i 2014.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Patentstyrets krise- og beredskapsplaner oppdateres jevnlig. Vi vurderer beredskapen som god innen våre ansvarsområder. Det er ikke rapportert noen sikkerhetstruende hendelser eller sikkerhetsbrudd i 2015.

NHD fikk i 2011 utført en sårbarhetsanalyse av departementets underliggende etater. Analysen konkluderte med at Patentstyret var den minst sårbare, både med hensyn til mulighet for svikt og konsekvens ved eventuell svikt. Patentstyret ble vurdert som ikke spesielt utsatt for terrorisme. Vi deler denne vurderingen, men følger nøye med på utviklingen i det nasjonale risikobildet.

Hoveddelen av informasjonen Patentstyret håndterer i søknadsbehandlingen er offentlig og elektronisk søkbar gjennom søketjenesten vår. Det finnes imidlertid noen unntak; hovedsakelig innhold i førstesøknader om patent inntil 18 måneder etter at søknaden er innlevert til Patentstyret. Det samme gjelder forundersøkelser vi utfører i oppdragsrollen og som NPI-opppdrag. Den største risikoen for Patentstyret er etter vår vurdering at slik konfidensiell informasjon kommer på avveie, og våre sikkerhetstiltak tar hensyn til dette. Beredskapsøvelsen som ble gjennomført i 2015 dreide seg derfor om å håndtere en krisesituasjon som følge av at slik informasjon var kommet på avveie.

Patentstyret håndterer søknader om patent på oppfinnelser som faller inn under Lov om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar. Dette dreier seg om svært få søknader som behandles av et fåtall sikkerhetsklarerte medarbeidere. På grunn av de graderte patentsøknadene faller Patentstyret inn under sikkerhetsloven. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) gjennomførte i 2015 tilsyn med Patentstyrets internkontroll på dette området. Alle avvik i deres rapport er lukket, og de fleste av observasjonene er forbedret. I forbindelse med revisjonen hadde vi en helhetlig gjennomgang av internkontrollen på området, oppgraderte utstyr, oppgraderte Grunnlagsdokument for sikkerhet (GDS) og gjennomførte øvelser. Det er også gjennomført opplæring i sikkerhetsledelse gjennom et spesialtilpasset opplegg i regi av NSM.

Mangfold og likestilling

Det har ikke vært oppe saker om mangfold eller likestilling i 2015. Se egen rapportering i henhold til aktivitets- og redegjørelsesplikten i vedlegg 1.

IA-avtalen og sykefravær

Patentstyret er IA-bedrift og rapporterer til Arbeidslivssenteret i Oslo. Sykefraværet i 2015 var på 6,3 % og økte noe i forhold til 2014 da fraværet var 5,9 %. Det var en økning i det legemeldte sykefraværet, mens det egenmeldte gikk ned. Vi har som mål å ha en tilstedeværelse på 95 % og har derfor tett oppfølging av sykefraværet.

Ytre miljø

Patentstyret er sertifisert etter Miljøfyrtårn og leverer egen rapportering.

5. Vurdering av framtidsutsikter

Det store bildet

Norge opplever for øyeblikket store endringer som vil påvirke næringsstruktur og rammebetingelser for norsk næringsliv. Mye av det skyldes internasjonale forhold, endringer i tilbud og etterspørsel etter olje og andre råvarer, men også fundamentale endringer i bruk av teknologi, robotisering og IT-drevet delingsøkonomi. Dette legger i første omgang et press på næringslivet, men utfordrer også etter hvert UoH-sektoren og forsknings og innovasjonsapparatet, som Patentstyret er en del av.

Fallet i råvarepriser viser hvor viktig langsiktig satsing på kompetanse og immaterielle rettigheter er for næringslivets konkurranseevne og viser at mye av norsk næringsliv er sterkt konkurranseutsatt. Hvor godt er så Norge rustet til å omstille seg til den nye situasjonen? The Global Innovation Index 2015, (GII) som er utarbeidet av blant andre WIPO, er ikke bare oppmuntrende lesning. Norge rangeres i 2015 som nr. 20 i verden og bare som nr. 12 i Europa. Selv om det for tiden er stor interesse for gründerskap og nyskaping i Norge, viser statistikk at svært få norske oppstartsbedrifter overlever og bare 10 % oppgir å ha økonomisk suksess 10 år etter oppstart. GII viser at Norge blant annet scorer lavt på «Knowledge and technology output» som omfatter faktorer knyttet patentering, tekniske publikasjoner og salg og lisensiering av teknologi. I denne situasjonen er det viktig at Patentstyret forsetter arbeidet for *Bedre utnyttelse av immaterielle verdier*. Prioriteringsanalysen vi utarbeidet i 2015 peker blant annet på viktigheten av å øke kompetansen om IPR i viktige bransjer som havbruksnæringen og fornybar energi, og også i virkemiddelapparatet, noe vi vil følge opp i 2016.

Patentstyrets økonomi

Patentstyrets inntekter kommer i all hovedsak fra gebyrer og avgifter for søknadsbehandling og fra fornyelse av industrielle rettigheter. Patentstyret har derfor liten innflytelse på egne inntekter. Antall søknader om patent, varemerke og design har ligget relativt stabilt over de siste 4-5 årene men økte noe i 2015, noe som viser at Norge fortsatt er et attraktivt marked for norsk og utenlandsk næringsliv. Vi forventer at antall søknader til Patentstyret vil holde seg på dagens nivå, alternativt fortsette å øke svakt, blant annet fordi fallet i oljeprisen kan øke innovasjonsaktiviteten i deler av olje og gassindustrien. Vi venter imidlertid at Patentstyrets inntekter fortsatt vil øke i 2016 på grunn av at antall validerte europeiske patenter (EP-patenter) fortsatte vil øke, patenter opprettholdes lenger enn tidligere og flere varemerker enn tidligere blir fornyet.

Av kostnadene i Patentstyret i 2015 utgjorde lønn og sosiale kostnader 78,1 % Patentstyret reduserte bemanningen med 9 årsverk i løpet av 2015, som vil redusere lønns og pensjonskostnader noe i 2016. Utgiftsbevilgningen for 2016, på 233 millioner kroner er identisk med utgiftsbevilgningen for 2015. I 2016 har imidlertid Patentstyret ikke lenger en merinntekstfullmakt, noe som legger et betydelig press på kostnadsbudsjettet. Det økte antall søknader fra 2015, og en eventuell økning også i 2016 krever mer ressurser til søknadsbehandling. Dette vil, paradoksalt nok, føre til at Patentstyret må redusere arbeidet for *Bedre bruk av immaterielle verdier*, i en tid der kunnskap og immaterielle verdier er viktigere enn noen gang.

Patentstyrets plass i innovasjonskjeden

Patentstyret utgjør en liten, men viktig del av den norske innovasjonskjeden. I de siste årene har vi arbeidet aktivt for å komme i tettere inngrep med resten av innovasjonsaktørene. Patentstyret bidrar i motsetning til de fleste andre aktørene ikke med penger, men med kompetanse og ved å tildele industrielle rettigheter som er viktige for å oppnå kommersiell suksess fra innovasjon. I 2015 analyserte vi hvordan vi mest mulig effektivt kan bidra med vår kompetanse om IPR (Prioriteringsanalysen). Et funn i analysen er at Patentstyret må ha et tettere og mer

forpliktende samarbeid med de andre innovasjonsaktørene, som Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, SIVA og Norsk design- og arkitektursenter (DOGA), som alle har viktige kontaktflater ut mot norsk næringsliv. Vi har intensivert samarbeidet i løpet av 2015, og ser at vi på den måten kan utnytte kompetansen mer effektivt og nå ut til flere med våre veiledningsressurser.

Fremtidens Patentstyret

Patentstyret har, som mange andre offentlige virksomheter de siste årene fått et krav om effektivisering på ca. 0,5 % pr år. Produktivitetskommisjonen som nylig la frem sin rapport, peker også på behovet for økt vekst i produktiviteten i Norge, både i privat og offentlig sektor. Forventningene om mer effektiv drift av offentlig sektor vil derfor trolig bli enda sterkere i fremtiden. Hva betyr så dette for Patentstyret? Stortingsmeldingen om immaterielle verdier og rettigheter og Patentstyrets strategi, begge fra 2013, peker på behovet for å utvikle Patentstyret som virksomhet. Vi har allerede gjort mye, særlig for å styrke kundeorienteringen, men også effektivitet, og vi er ikke ferdige. Vi investerer hele tiden i nye digitale løsninger og ser at det bidrar til økt effektivitet og bedre tjenester for kundene. Derfor startet vi også i 2015 prosjektene *Kunden viser vei* og *Kundedrevet førstelinjetjeneste*, som begge har som mål å forbedre kundeopplevelsen og effektivisere søknadsbehandlingen i Patentstyret. I tillegg skal NFD gjennomføre et eget prosjekt for å se på fremtidig finansiering og dimensjonering av Patentstyret. Disse tre prosjektene vil i løpet av 2016 gi oss grunnlaget for å bestemme hvordan fremtidens Patentstyret skal se ut, med hensyn til kompetanse, dimensjonering, organisering og finansiering. Vi tror derfor at vi vil være godt rustet til å svare på kravet om økt effektivitet, samtidig som kundene opplever bedre tjenester.

6. Årsregnskap

Ledelseskommentarer – forklaringer til regnskapet

Patentstyrets samlede inntekter i 2015 var kr 232 373 659 og oversteg dermed den salderte inntektsbevilgningen på kr 204 947 000 med kr 27 426 659.

Inntektene av informasjonstjenester (kap. 3935, post 01) var kr 5 047 112, og i samsvar med inntektsbevilgningen.

Inntektene knyttet til Nordisk Patentinstitut (kap. 3935, post 02) på kr 2 618 114 var 13 % lavere enn inntektsbevilgningen på kr 3 000 000. Det vises til egen rapportering om NPI i del 3.

Refusjon av fødsels- og sykepenger og refusjon av arbeidsmarkedstiltak, utgjorde kr 5 944 382.

Patentstyrets regnskap for 2015 viser en merutgift på kr 4 223 491 i forhold til samlet utgiftsbevilgning. Merutgiften dekkes opp av merinntekter under kapittel 3935, postene 01, 02 og 03, i henhold til merinntektsfullmakt.

Patentstyret har i eget brev til NFD samt i note B i årsregnskapsrapporteringen i årsrapporten for 2015 søkt om å få overført ubrukte midler på kr 8 985 255 til ny budsjettermin 2016 på kapittel 0935, post 01. Sum merinntekter for 2015 beløper seg til kr 13 208 746. Merinntekter benyttet i 2015 beløper seg til kr 4 223 491.

Jeg bekrefter med dette at Patentstyrets årsregnskap er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra NFD. Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Patentstyret. Revisjonsordningen er kostnadsfri. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Patentstyrets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

Oslo, 4. mars 2016

Per A. Foss, direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note A til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering for 2015.12.31

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
0935	Patentstyret	01	Driftsutgifter	A B	240 387 000	244 610 491	-4 223 491
0900	Nærings- og fiskeridepartementet	21	Spesielle driftsutgifter			682 488	
1633	Nettoordning statlig betalt MVA				9 900 000	8 913 453	
Sum utgiftsført					250 287 000	254 206 432	

Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3935	Patentstyret	01	Inntekter av informasjonstjenester	B	5 000 000	5 047 112	47 112
3935	Patentstyret	02	Inntekter knyttet til NPI	B	3 000 000	2 618 114	-381 886
3935	Patentstyret	03	Gebyrer immaterielle rettigheter	B	59 300 000	72 843 520	13 543 520
3936	Klagegebyr KFIR	01	Gebyr med videre - driftsinntekt	B		635 000	
5574	Sektoravgifter under NFD	71	Avgifter immaterielle rettigheter	B	137 647 000	151 864 913	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			23 410 296	
Sum inntektsført					204 947 000	256 418 954	-

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

-2 212 523

Kapitalkontoer

60088601	Norges Bank KK / innbetalinger					264 926 947	
60088602	Norges Bank KK / utbetalinger					-262 672 920	
709415	Endring i mellomværende med statskassen					-41 504	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (2014.12.31)

Konto	Tekst	2015	2014	Endring
709415	Mellomværende med statskassen	-8 276 555	-8 235 051	-41 504

Note A: Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
090021		* 682 000	* 682 000
093501	5 980 000	234 407 000	240 387 000
393501		5 000 000	5 000 000
393502		3 000 000	3 000 000
393503		59 300 000	59 300 000
557471		137 647 000	137 647 000
163301		9 900 000	9 900 000

* I tillegg til 682' er det innbetalt kr 517 000 fra NFD til vårt kapittel 93501 som gjelder lønnsmidler bevilget i belastningsfullmakter. Utgiftene er bokført på samme kapittel.

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Merutgift (-) / mindre utgift	Utgifts-ført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter	Merutgift (-) / mindre-utgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Inn-sparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
093501	-4 223 491		-4 223 491	13 208 746			8 985 255	11 720 350	8 985 255

Patentstyret søkte i brev av 16. februar 2016 om å få overført ubrukte midler kr 8 985 255 til ny budsjettermin 2016.

Artskontorrapportering

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2015

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	73 478 520	63 335 647
Salgs- og leieinnbetalinger	1	159 530 140	152 452 301
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		233 008 660	215 787 948
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	190 355 125	190 644 565
Andre utbetalinger til drift	3	54 393 655	60 952 994
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		244 748 780	251 597 559
Netto rapporterte driftsutgifter		11 740 120	35 809 611
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4		1 503
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	1 503
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	543 882	2 533 975
Utbetaling av finansutgifter	4	318	485
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		544 200	2 534 460
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		544 200	2 532 957
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6		
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7		
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		23 410 296	23 412 024
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		8 913 453	
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-14 496 843	-23 412 024
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		-2 212 523	14 930 544
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		375 732	331 482
Skyldig skattetrekk		-7 137 606	-7 201 951
Skyldige offentlige avgifter		-506 859	-717 651
Annen gjeld		-1 007 822	-646 931
Sum mellomværende med statskassen	8	-8 276 555	-8 235 051

Note 1: Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
393503 Gebyrer immaterielle rettigheter	72 843 520	62 906 477
393601 Gebyrer med videre - driftsinntekt	635 000	429 200
Sum innbetalinger fra gebyrer	73 478 520	63 335 677
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
393501 Inntekt av informasjonstjenester	5 047 112	5 958 069
393502 NPI inntekter	2 618 114	3 224 410
557471 Avgifter immaterielle rettigheter	151 864 914	143 269 822
Sum salgs- og leieinnbetalinger	159 530 140	152 452 301
<i>Andre innbetalinger</i>		
Renteinntekter		-14
Valutagevinst (agio)		1 487
Annen finansinntekt		
Sum andre innbetalinger		1 473
Sum inntekter fra drift	233 008 660	215 789 451

Note 2: Utbetalinger til lønn

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	151 180 131	150 158 886
Arbeidsgiveravgift	23 410 296	23 412 024
Pensjonsutgifter*	19 807 585	21 936 021
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-5 944 382	-6 088 092
Andre ytelser	1 901 495	1 225 726
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	190 355 125	190 644 565

* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.

Antall årsverk:	246	255
-----------------	-----	-----

Note 3: Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	15 444 579	15 123 769
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	230 241	279 070
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	5 542 830	7 196 324
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	135 060	63 089
Mindre utstyrsanskaffelser	482 499	517 950
Leie av maskiner, inventar og lignende	8 861 098	7 832 894
Kjøp av fremmede tjenester	15 994 981	20 709 831
Reiser og diett	2 118 964	2 691 146
Øvrige driftsutgifter	5 583 403	6 538 921
Sum andre utbetalt til drift	54 393 655	60 952 994

Note 4: Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter		14
Valutagevinst		1 489
Annen finansinntekt		0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	1 503
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	318	485
Valutatap		
Andre finansutgifter		
Sum utbetaling av finansutgifter	318	485

Note 5: Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer		
	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	154 788	1 071 885
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		
Beredskapsanskaffelser		
Infrastruktureiendeler		
Maskiner og transportmidler	343 944	807 151
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	45 150	654 939
Sum utbetaling til investeringer	543 882	2 533 975
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd		
Obligasjoner		
Investeringer i aksjer og andeler		
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
	31.12.2015	31.12.2014
Avgift 1		
Avgift 2		
Avgift 3		
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd 1: Tilskudd fra Utenriksdepartementet*	*	
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

* Mottatt tilskudd fra Utenriksdepartementet til Patentstyret Bistandsopplæring/Wipo kr 3.000.000,-. Det mottatte beløpet og det utgiftsførte beløpet er bokført vårt utgiftskapittel 093501.

Note 8: Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A: Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015	31.12.2015	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investering i aksjer og andeler (*)			0
Obligasjoner			0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	5 858 421	0	5 858 421
Andre fordringer	375 731	375 732	-1
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	6 234 152	375 732	5 858 420
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 022 586	0	-1 022 586
Skyldig skattetrekk	-6 650 809	-7 137 606	486 797
Skyldige offentlige avgifter	-1 079 901	-506 859	-573 042
Annen kortsiktig gjeld	-439 412	-1 007 822	568 410
Sum	-9 192 708	-8 652 287	-540 421
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
Sum	0	0	0
Sum	-2 958 556	-8 276 555	5 317 999
(*) Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B			

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretningskontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Balanseført verdi 31.12.2015								0

Vedlegg

Rapportering iht. aktivitets- og redegjørelsesplikt, likestilling og mangfold

I samsvar med aktivitets- og redegjørelsesplikten redegjøres det for tilstanden når det gjelder likestilling og mangfold i Patentstyret. Alle tallene representerer status per 31.12. de aktuelle år.

Oversikt over kjønn, lønn, deltid, permisjon og sykefravær

Per 2015.12.31 hadde Patentstyret 246,4 årsverk fordelt på 255 medarbeidere. Tallene for 2015 inkluderer alle som var i et ansettelsesforhold med oss, også de som var i ulike former for ulønnet permisjon, unntatt vikariater.

Totalt / Stillingskoder	År	Kjønnsbalanse		Antall	Månedslønn	
		Menn %	Kvinner %		Menn kr.	Kvinner kr.
Totalt virksomhet	2015	39,2	60,8	255	Kr 51 664	Kr 44 730
	2014	38,3	61,7	266	Kr 51 090	Kr 44 570
Direktør	2015	100		1		
	2014	100,0		1		
1060 Avdelingsdirektør	2015	83,3	16,7	6	Kr 78985	
	2014	83,3	16,7	6	Kr 78 835	
1211 Seksjonssjef	2015	23,5	76,5	17	Kr 61 329	Kr 59 341
	2014	17,7	82,4	17	Kr 61 727	Kr 59 121
1088 Sjefingeniør	2015	57,5	42,5	40	Kr 58 817	Kr 53 855
	2014	59,5	40,5	37	Kr 58 460	Kr 54 486
1364 Seniorrådgiver	2015	50	50	42	Kr 53 253	Kr 47 968
	2014	53,7	46,3	41	Kr 53 058	Kr 49 255
1181 Senioringeniør	2015	53,8	46,2	26	Kr 47 633	Kr 47 217
	2014	51,7	48,3	29	Kr 48 113	Kr 47 420
1434 Rådgiver	2015	44,4	55,6	18	Kr 43 900	Kr 44 351
	2014	34,8	65,2	23	Kr 43 271	Kr 43 225
1087 Overingeniør	2015	62,5	37,5	8	Kr 41 632	Kr 41 500
	2014	50,0	50,0	6	Kr 41 725	Kr 40 933
1085 Avdelingsingeniør	2015	80	20	5	Kr 39 765	Kr 38 283
	2014	83,3	16,7	6	Kr 39 270	
1408 Førstekonsulent	2015	10,3	89,7	39	Kr 38 319	Kr 37 592
	2014	12,5	87,5	40	Kr 37 393	Kr 37 559
1363 Seniorrådgiver	2015	20	80	45	Kr 40 825	Kr 40 017
	2014	21,7	78,3	46	Kr 41 732	Kr 40 404
1065 Konsulent	2015	14,3	85,7	7	Kr 35 292	Kr 37 456
	2014	15,4	84,6	13	Kr 35 791	Kr 36 514
1136 Driftstekniker	2015	100		1		
	2014	100,0		1		

Det er ikke angitt tall i de tilfeller det bare er én person i gruppa.

Kjønn og lønn

For Patentstyret som helhet har forskjellen i gjennomsnittlig månedslønn for menn og kvinner gått opp noe. Gjennomsnittlig månedslønn for menn ligger kr 6 934 over kvinners. Det er en økning på 414 kroner pr måned fra 2014, dvs. en økning på 6, 6 %.

Ut i fra 2015-tallene ser vi at menns snittlønn ligger over kvinnes for alle stillingskategoriene bortsett fra for 1434 Rådgiver og 1065 Konsulent.

Overtid benyttes i liten grad i Patentstyret. I den grad overtid benyttes, er den rimelig jevnt fordelt mellom kvinner og menn når det gjelder antall som jobber overtid. Vi ser imidlertid at menn arbeider flere timer overtid per ansatt enn kvinner.

Kjønnsfordeling

60,5 % av de ansatte i Patentstyret er kvinner og 39,5 % er menn. Størst kvinnerepresentasjon har vi blant de lavere stillingskategoriene, blant rådgiverne og blant seksjonssjefene.

Kjønn, arbeidstid og fravær

	Antall tilsatte	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon	
År	Tot. (N)	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
2015	255	*2,0%	*18,1%	1,0%	0,6%	1,0%	1,9%
2014	266	*1,0 %	*21,3%	1,0%	1,8%	0,0 %	3,0 %

*Deltid: Av 100 menn er det 4 menn som jobber redusert, men av disse 4 er det to som har fått innvilget en viss prosentdel ufør, og de er ikke med i beregningen. Av 155 kvinner er det 34 som jobber redusert men av disse er det 6 som har fått innvilget en viss prosentdel ufør, og de er ikke med i beregningen.

Kjønn og deltid

Pr. 2015.12.31 hadde vi 30 ansatte som jobbet deltid. 28 av disse, eller 93,3 % er kvinner. Deltid i denne sammenhengen er i stor grad midlertidig reduksjon i arbeidstid begrunnet i omsorgsoppgaver.

Kjønn og ansettelsesforhold

Vi hadde 2 personer ansatt i midlertidig stilling pr. 31.12.2015, og av disse var 1 mann (vikariat) og 1 kvinne (engasjement).

Kjønn og permisjoner

Pr. 31.12.2015 var 4 stykker ute i foreldrepermisjon, hvorav 1 mann og 3 kvinner, dvs. 1,6 % av totalt ansatte.

Kjønn og sykefravær

Sykefravær i perioden 2013-2015 fordelt på kvinner og menn (i %)

	2013		2014		2015	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Egenmeldt	1,8	2,2	2,1	2,4	1,4	1,9
Legemeldt	2,1	7,2	2,7	4,1	3,8	5,5
Totalt	3,9	9,4	4,8	6,5	5,2	7,4

Kjønn og ledelse

Kjønnsfordeling i ledelse inkl. direktør

Ledelse	Antall	Andel %
Kvinner	14	58,3
Menn	10	41,7

Kvinneandelen blant alle ledere er 58,3 %. Patentstyret innfrir statens krav om minimum 40 % kvinne-representasjon i ledelsen. Ser vi på toppledelsen (inkludert direktøren) isolert, var kvinneandelen ved utgangen av 2015 på 28,5 %. Normalt sett er det kun en kvinne i toppledelsen, men i perioden mai 2015 tom mars 2016 er det i tillegg en fungerende kvinnelig avdelingsdirektør.

Rekruttere og beholde

Kjønn og rekruttering

Kjønnsfordeling nytilsatte medarbeidere

Nytilsatte	Antall	Andel %
Kvinner	0	0
Menn	3	100

Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn

I Patentstyret har vi stort etnisk mangfold, og ved utgangen av 2015 hadde 14,9 % av de ansatte annen etnisk opprinnelse enn norsk, det vil si innvandrere født i utlandet eller norskfødte med innvandrerforeldre. Ved utgangen av 2014 var andelen 13,5 %. For Norges befolkning sett har 15,6 % annen etnisk bakgrunn enn norsk (Dette tallet er fra inngangen til 2015, som er det siste som er presentert på SSB sine sider)

Innvandrere fordelt på kategori

	Per 2014.12.31		Per 2015.12.31	
	Antall	Andel %	Antall	Andel %
Kategori 1 ¹⁾	12	4,5	11	4,3
Kategori 2 ²⁾	24	9,0	27	10,6
Totalt	36	13,5	38	14,9

Kategori 1= EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand (kilde: SSB)

Kategori 2= Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS (kilde: SSB)

10,6 % av våre ansatte kommer fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS (kategori 2). I 2015 rekrutterte vi 1 medarbeider med annen etnisk opprinnelse enn norsk av til sammen 3 nytilsetninger.

Beholde og rekruttere personer med nedsatt funksjonsevne

Alle stillinger lys ut på nettstedet www.jobbressurs.no som retter seg spesielt mot søkere med nedsatt funksjonsevne. Jobbforalle.no overtok for jobbportalen jobbressurs.no. 1.1.2016. I våre stillingsannonser opplyser vi at Patentstyret er en IA-bedrift, og at vi tilrettelegger for arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne, noe som også presiseres på våre hjemmesider. I stillingsannonnene oppfordrer vi alle kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig

av kjønn, etnisitet eller nedsatt funksjonsevne. Vi har en egen avkryssingsboks hvor kandidater med nedsatt funksjonsevne kan krysse av og som dermed velger å benytte seg av fortrinnet dette medfører dersom vedkommende er kvalifisert for stillingen. Hvis en kvalifisert søker opplyser om nedsatt funksjonsevne, kalles vedkommende inn til intervju.

Våre lokaler er universelt utformet, og medarbeidere med nedsatt funksjonsevne får etter behov individuell tilpasning av arbeidsplass ved hjelp av vår bedriftshelsetjeneste. Patentstyret har en egen handlingsplan for perioden 2012-2017 med konkrete mål og aktiviteter for bl.a. å opprettholde/øke andelen ansatte med nedsatt funksjonsevne. Ved mangfoldsmåling pr februar 2016, der 80 % av de ansatte har svart, oppgir 6,3 % at de har nedsatt funksjonsevne.

Planlagte og gjennomførte tiltak

Det er nedfelt i Patentstyrets lønnspolitikk at lønn og lønnsutvikling skal være uavhengig av kjønn, alder, etnisk eller kulturell bakgrunn. Patentstyret vil se nærmere på om lønnsforskjellene mellom kvinner og menn kan være kjønnsmessig betinget. Det er ikke funnet slike sammenhenger tidligere.

Patentstyret jobber aktivt med forebygging av og oppfølging av sykefravær, og har et nærværs mål på 95 %. Det vurderes å utarbeide et system for bedre varsling og oppfølging av sykefravær for ledere.

Tiltaket ”Trening for bedre helse” blir videreført i, men nå 1 gang pr uke i kombinasjon med energigym for alle ansatte to ganger pr uke. I tillegg satser vi fortsatt på stor grad av ergonomisk tilrettelegging og ergonomisk utstyr etter behov.

Vi har en plan for systematisk arbeid med mangfold i Patentstyret for perioden 2012-2017. Planen skal fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av etnisitet og nedsatt funksjonsevne.

Alle stillinger lyses ut på nettstedet www.inkludi.no, som retter seg spesielt mot søkere med annen etnisk bakgrunn enn norsk.

Det er et stort mangfold i Patentstyret, og vi jobber for at Patentstyret skal oppleves å ha en raus kultur hvor det er rom for, og tilrettelegges for individuelle ulikheter. I perioden 2012-2017 vil vi jobbe for å innfri målene og iverksette aktivitetene som er beskrevet i mangfoldsplanen vår.

Mangfold er et tema på introduksjonskurs for nyansatte. Vi har regelmessige mangfoldskartlegginger og viderefører aktiviteter satt i gang tidligere, blant annet moderat kvotering for søkere med ikke-vestlig etnisk bakgrunn eller med nedsatt funksjonsevne i avdelinger som ikke oppfyller målkravene.

I 2016 viderefører Patentstyret sine tiltak og aktiviteter, som i tillegg til ovenstående innebærer at alle stillingsannonser skal inneholde følgende setning vedrørende mangfold i arbeidslivet: Patentstyret er opptatt av mangfold og vi oppfordrer derfor alle som er kvalifisert til å søke hos oss, uansett alder, kjønn, funksjonshemming, nasjonalitet eller etnisk bakgrunn. Vi tilpasser arbeidsplassen om du har behov for det. Vi fortsetter å annonsere på nettstedet www.Inkludi.no.

Patentstyret

Besøksadresse:
Sandakerveien 64,
0484 Oslo

Postadresse:
Postboks 8160 Dep,
0033 Oslo

Sentralbord: 22 38 73 00
Infosenteret: 22 38 73 33
E-post: post@patentstyret.no

Følg oss på:

patentstyret.no